

अभियान सप्ताहिक वेवसाइटमा पनि www.abhiyanweekly.com

अभियान

सप्ताहिक

ԱՎԻԿԱՆ WEEKLY

abhiyan.weekly@yahoo.com

वर्ष : ३५ / अंक : २७ / २०१८ फागुन ४ गते शुक्रबार / 16 Feb., 2018 / मूल्य रु. ९०/-

राजधानीको मागले विरगंज ताट्दै

काठमाडौं। सरकारले प्रदेश नं. २ को अस्थायी राजधानी जनकपुरलाई तोकपछि वीरगंजकै बासिन्दा प्रदेश नं. २ को मुख्यमन्त्री बनेका छन्। आफ्नो क्षेत्रका सांसद मुख्यमन्त्री बनेपनि प्रदेश नं. २ को राजधानी विरगंज मैं हुनुपर्दछ भन्दै लामो समयदेखि विरंगञ्जवासीहरूले आन्दोलन गर्दै आएकोमा पछिलो समयमा रौतहटवासीहरू समेत विरगंजको आन्दोलनमा सहभागी भएका छन्। उनीहरूले पुष २१ गतेदेखि जारी भएको आन्दोलनमा विरगंजको घण्टाघरमा पुगेर सहभागीता जनाएका हुन्। सम्बेधानिक व्यवस्था अनुसार प्रदेशको संसदले दुई तिहाई मतले राजधानी तोक्ने

»»» बाँकी ८ पेजमा

यता जनयुद्ध दिवस,
उता लडाकुको सतोसराप

काठमाडौं । फागुन १ गते वैद्य र विल्वले
सङ्कमा र कमाण्डर प्रचण्डले समेत जनयुद्ध दिवस
पेरिसड्डांगामा मनाए । जनयुद्ध दिवस मनाइरहदा
जनयुद्ध पीडित र लडाकाले सत्तोसाराप सहितको
शुभकामना दिएका छन् । उनीहरूले दिएको शुभकामना
यस्तो छ- महान क्रान्तिकारी पार्टी नेकपा माओवादी
र यसका महानायकहरूलाई संसदीय चासीको
रसास्वादन गर्दै सचस्त्र जनयुद्ध दिवसकै शुभ साईतमा
भाई कांग्रेसमा प्रवेश गर्दै गरेको अबसरमा शाहदात
»»बाँकी ८ पेज्जा

काठमाडौं । यतिबेला
न्यायलय पनि विवादको धेरामा
तानिएको छ । न्याय दिने व्यक्ति
नै विवादको धेरामा तानिए
पनि त्यसको निराकणका लागि
आजसम्म कतिकतैबाट प्रयास
भएको देखिएको छैन । सर्वोच्च
अदालतका प्रधानन्यायाधिस गोपाल
पराजुलीको शैक्षिक योग्यता र
उमेरको बारेमा विभिन्न तवरबाट
विवाद उठेको छ । नागरिकता
सच्चाएर उमेर ढाटेको आरोप
उनीमाथ लागेको छ तर उनी मौन
रहेकोले आरोप लगाउनेहरूको
मनोवल बढेको कानुनविद्हरूले
बताउन थालेका छन् ।

प्रधानन्यायाधिश भनेको एउटा त्यतिमात्र
नभएर संस्था समेत भएकोले त्यसमाठी

बल्ल भ्यागुताको धार्नी पुगेको छ ।
र्भने कपा एमाले र माओवादी केन्द्रीयीकारो
कार निर्माण र पार्टी एकीकरणको हो ।
असोज तिरै बडो तामभासका साथ
कम्युनिस्ट पार्टीबीच एकता प्रक्रियाको
चलाइएता पनि वीचमा
वहरुको कारण देखाई
र्गत एकतामा मात्र सीमित
पुगेका यी दुई दल एमाले
माओवादी केन्द्रलाई नेपाली
ताले सम्पन्न चुनावहरुमा
पोजिशन समेत दिए ।
तो त माओवादीको हालत
लाको भन्दा धेरै नै खसके
एमालेको सहारामा
नीतिक वैटर्णी तर्न अग्रसर

शारदा

शार्करा

प्रचण्डले बेला बेलामा एकता प्रक्रियालाई
नै धक्का पुग्ने किसिमका अभिव्यक्तिहरू

नादेका पाने होइनन् ।
उता एमालेका तर्फबाट चाहिँ अध्यक्ष
ओलीले नै केही नभनेता भपनि उनका
एमालेमित्रका, एकताविरुद्ध
बोल्न तयार गरिएकाहरू
मार्फत माओवादी र त्यसका
अध्यक्ष प्रचण्ड प्रतिलक्षित
गर्दै 'बोली' बाट प्रहार नभएको
होइन । अफ माघको अन्तिम
सातातिर भारतीय विदेशमन्त्री
सुष्मा स्वराजको आकस्मिक
भ्रमण ताका र त्यसपछिका
केही दिनहरूमा त अब
एकता पनि हुँदैन, ...एमाले
र माओवादीको सरकार
पनि बन्दैन... बरु एमाले, राजपा र संघीय
समाजवादी फोरम 'मिलेर' सरकार बन्छ भन्ने
चर्चाले पनि प्रश्नस्तै स्थान पायो । तर होइन,
चीनको 'सौजन्यमा हुन लागेको एकता भन्नेर
» बाँकी ८ पेजता

लागेका आरोपहरु अविलम्ब
निराकरण हुनु आवश्यक छ
न्याय दिने व्यक्तिले नै आफ्न
स्वार्थका लागि अनेक प्रकारक
षड्यन्त्र गर्दछन् भने त्यस्ताबाबा
कसरी निष्पक्ष न्याय पाइन्नु भने
भन्ने प्रश्न समेत उठेको छ
प्रधानन्यायाधिस पराजुली माथि
लागेका आरोपहरुका बारेमा स्वयं
प्रधानन्यायाधिसले नै निराकरणका
प्रयास गर्न आवश्यक छ, सर्वोच्च
अदालतलाको पूर्ण इजलास राखेका
आरोपका बारेमा छानविन गर्न
सकिन्छ । पूर्ण इजलासमा वरिष्ठ
न्यायाधिसहरुलाई अध्यक्षता गर्न
दिएर प्रधानन्यायाधिस पराजुलीत
गर्न आग्रह गर्न सकुपर्दछ

छानविन गर्न आग्रह गर्न सक्नुपर्दछ

॥ बाका ८ पंजामा

दलहरुले आफ्नै कार्यकर्तालाई समेत भूक्याए

काठमाडौं । एमाले लगायतका अन्दर
दलले प्रतिनिधिहरूमा समानुपातिक तर्फका
सांसादहरूको नामावली निर्वाचन आयोगलाई
बुझाउँदा उनीहरूले आफौनै कार्यकर्ताहरूलाई
समेत भुक्त्याएका छन् । नेकपा एमालले
समानुपातिक तर्फ ४९ सिट पाएको छ भने
नेपाली कांग्रेसले ४० र माओवादी केन्द्रले १००
सिट पाएको छ । प्रतिनिधिसभामा प्रत्यक्ष
समानुपातिक र राष्ट्रियसभमा सिफारिस गर्दा
३३ प्रतिशत महिला पुऱ्याउनुपर्ने संवेदानिक
व्यवस्था रहेको छ । यसका लागि प्रत्यक्ष तर्फ
३३ प्रतिशत महिला निर्वाचित हुन नसकेको
खण्डमा त्यसको क्षतिपूर्ति समानुपातिकबाट
गर्नुपर्ने हुन्छ बन्द सुचीमा रहेका प्राथमिकता
क्रमअनुसार नाम सिफारिस गर्नुपर्ने हुन्छ ।

नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रले बुझाएको नामहरूमा श्रीमानुलाई खस आर्यबाट राखिएको छ भने श्रीमतीलाई आदिवासी जनजातिको कोटाबाट सांसद बनाइएको छ । नेकपा एमालेलका शंकर पोखरेल प्रदेश नं. ५ को मुख्यमन्त्री बनेका छन् भने उनकी श्रीमती सुजिता शाक्यलाई आदिवासी जनजाती कोटाबाट सांसद बनाइएको छ । त्यसैगरी माओवादी केन्द्रले देव गुरुडकी श्रीमती यशोदा सुवेदीलाई खस आर्य महिला कोटाबाट सांसद बनाएको छ भने लिलामणि पोखरेलकी श्रीमती शशी श्रेष्ठलाई समेत आदिवासी जनजाति कोटाबाट सांसद बनाइएको छ । हिन्दूधर्म अनुसार विवाह गरेकाहरूले श्रीमानै थर लेख्न

१ वर्षे मुद्रिति खातामा

आकर्षक व्याजदर

तपाईंको विश्वासलाई उच्चतम प्रतिफलको सम्मान

• PROBHU BANK

बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल। फोन : ०१-४७८८५००
ईमेल : info@prabhubank.com | टोल फ्रि नं. ९६६००९०७७७७
www.prabhubank.com

टर्की युद्धमा अमेरिकी हात

बारक बर्फी

सिरियाली कुर्दिस लड़ाकुविरुद्ध टर्कीले सैनिक कारबाही तीव्र बनाएको छ। टर्कीका राष्ट्रपति रिसेप तैयप एझेगानमाथि उग्रराष्ट्रवाद र अन्य देशप्रति घृणा फैलाएर हिसा भडकाएको आरोप लाग्दै आएको छ। एझेगानले आफ्नो देशको दक्षिणी सीमामा कुनै पनि हालतमा कुर्दिस सेनाको उपरिथित स्थिकार्य नहुने चेतावनी दिएका छन्। हाल उनले चलाएको सैनिक कारबाहीले उनको बोलीलाई प्रमाणित गरेको छ।

एझेगानले भने क्षेत्रीय जिहादवाद हटाउन अमेरिकाले गरेको जोडलाई मुख्य दोष दिएका छन्। कमजोर सिरियाली नीतिका कारण अमेरिकी प्रशासनले आफ्ना कदमले निम्त्याउन सक्ने परिणामको कुनै हेवका नगरी मुस्लिम अतिवादी संगठन आइसलिंगित आक्रमण गरिरहेको छ। टर्कीले उत्तर-पश्चिमी सिरियामा गरेको आक्रमण पनि यसैको एक परिणाम हो।

सन् २०७२ को जुलाईमा कुर्दिस डेमोक्रेटिक युनियन पार्टी (पिवाइडी) ले सिरियाली सीमाक्षेत्रका सहरलाई कब्जामा लिएपछि टर्की सशक्ति भएको थियो। टर्किस कुर्दिस्तान वर्कर्स पार्टी (पिकेको) को सिरियाली शाखाका रूपमा पिवाइडीलाई हेने गरिन्छ। सन् १९८४ देखि पिकेकेले टर्की सरकारविरुद्ध गुरिला युद्ध लड्दै आएको छ।

सुरुवाती समयमा अमेरिकाले एझेगानको चिन्तालाई बुझेकै गन्यो। अगस्ट २०७२ मा तत्कालीन अमेरिकी सेक्रेटरी अफ स्टेट हिलारी विलन्टनले २०७२ मा तत्कालीन अमेरिकी सेक्रेटरी अफ स्टेट हिलारी विलन्टनले पिकेको लागि सिरिया वास्थान बन्न नहुने घोषणा गरिन्। तर, जब आइसले सिरिया र इराकको ठूलो हिस्सा नियन्त्रणमा लियो तब अमेरिकाले पिवाइडीलाई आफ्नो हातमा लियो। लगतै अमेरिकाले पिवाइडीका हतियारधारी समूहलाई हतियार र तालिम दिन थाल्यो।

अमेरिकाको यस कदमबाट आक्रोशित एझेगानले कुर्दलाई गरिएको सहयोग अस्थायी मात्र होस् र कुर्दिस लडाकुले युफ्रेट्स नदी पार गर्न नसक्न भन्ने आश्वासन अमेरिकाबाट खोजेका थिए। तर, अमेरिकाबाट त्यस्तो आश्वासन पाइसकेपछि पनि अत्याधुनिक हातहतियार बोकेका कुर्दिस लडाकुले आखिर युफ्रेट्स नदी पार गरिराडे। यसपछि सन् २०७६ को अगस्टमा अमेरिकी उपराष्ट्रपति जोई बाझेनले सार्वजनिक रूपमै पिवाइडीलाई लडाकुले टर्की नेहोडे उनीहरूलाई दिँडै आएको सहयोग रोक्ने चेतावनी दिए। तैपनि, लडाकु पछि हटेनन्। यति हुँदा पनि अमेरिकाले उनीहरूलाई हतियार सहयोग र तालिममा निरन्तरता दियो।

सन् २०७७ को अप्रिलमा ओबामा प्रशासनले पिकेकेलाई लिएर टर्कीलाई धोका दिएको भन्दै एझेगानले आक्रोश पोखे। ट्रम्प प्रशासनले भने यो सहयोगलाई निरन्तरता नदिने विश्वास व्यक्त गन्यो।

तर, एझेगानले फेरि पनि धोका खाए। अमेरिकाले लडाकुलाई हतियार सहयोग रोक्ने प्रतिबद्धता जनाइसकेपछि पनि सो त्रम भएको छैन। कुर्दिस लडाकुसमक्ष अमेरिकी हतियार निरन्तर पुगिरहेका छन्। यी कारणले गर्दा अमेरिकी सरकारले भनेका हरेक भनाइप्रति टर्कीका नेताले विश्वास गुमाएका छन्। दुई देशको सम्बन्ध यति खराब भएको छ कि दुवै देशका राष्ट्रपतिले टेलिफोन वार्तालाप गर्ने विषयमा पनि उनीहरू सहमत हुन सकेका छैनन्। उनीहरूबीचको पछिलो विवादित वार्तालापले पनि यसलाई पुष्टि गरिसकेको छ।

नेटो संगठनमा रहेका यी दुई देशबीचको

गर्न खोजे।

ट्रम्पले प्रशासन हातमा लिएपछि पनि वास्तविकतार्फ कम चासो लिनु र आफ्नै हठमा अडिग हुन थालेपछि स्थिति भन्न खराब बन्यो। ट्रम्प प्रशासनको विशेषता भनेको आफ्ले पूरा गर्न नसक्ने वचन पाहुनालाई दिनु हो। आप्रवासीबारे उनले गरेको हालैको बैठकलाई उदाहरणका रूपमा लिन सकिन्छ। अरुलाई खुरी बनाउन ट्रम्पले गर्न यस्तो वाचा एझेगानको सन्दर्भमा पनि लागू हुन्छ। किनभने, ट्रम्पले एझेगानसँग इराक र सिरिया नीतिलाई कहिलै निरन्तरता नदिने वाचा गरेका थिए।

टर्कीले पिकेकेलाई आफ्नो अस्तित्व संकटमा ल्याउन सक्ने खतराका रूपमा लिएको छ भने पिवाइडीलाई घातक सिरियाली संगठनका रूपमा लिएको छ। नीति निर्माण र कूटनीतिक क्षेत्रमा अमेरिकी राष्ट्रपतिका भड्काउपूर्ण सन्देशले सम्बन्धहरूलाई

सुरुवाती समयमा अमेरिकाले एझेगानको चिन्तालाई बुझेकै गन्यो। अगस्ट

२०७२ मा तत्कालीन अमेरिकी सेक्रेटरी अफ स्टेट हिलारी विलन्टनले

पिकेकेका लागि सिरिया वास्थान बन्न नहुने घोषणा गरिन्। तर, जब आइसले सिरिया र इराकको ठूलो हिस्सा नियन्त्रणमा लियो तब अमेरिकाले पिवाइडीलाई आफ्नो हातमा लियो। लगतै अमेरिकाले पिवाइडीका हतियारधारी समूहलाई हतियार र तालिम दिन थाल्यो।

● ● ●

सम्बन्ध किन यति नाजुक अवस्थामा आयो त? उत्तर खोजी गर्दै जाँदा पूर्वराष्ट्रपति बाराक ओबामाले आइसविरुद्धको लडाकु फौज पठाउन अस्वीकार गरेको सन्दर्भबाट सुर्ख गर्न सकिन्छ। अमेरिकाले सम्बन्धित देशका सेनालाई अमेरिकी लडाकु विमान र तालिम दिन थाल्यो। यो तरिका अमेरिकाले पहिले इराकमा अपनायो। इरानको सहयोग पाएको पपुलर मोबिलाइजेसन फोर्सेस (पिएमएफ) ले इराकी भूमि कब्जा गरेपछि अमेरिका पछि हट्टन बाध्य भयो। तर, अमेरिकी सो कदमको परिणामलाई आत्मसात गर्न अमेरिका तयार भएन। पिएमएफ लडाकुले इराकको संसदीय निर्वाचन विशेष्यो योजना बनाइरहेको सन्दर्भमा अमेरिकाको यस्तो धारणा आयो।

सिरियामा कुर्दहरूले आफू विश्वसनीय पात्र भएको प्रमाणित गरेका छन्। तर, अमेरिकाप्रति उनीहरूको निष्ठा फितलो भएको छ। आपसमा कुनै अन्तर नभएका पिकेके र कुर्दिस लडाकुको सम्बन्धबारे विचार गर्न ओबामाले निरर्थक चासो देखाए। एझेगानको चिन्तालाई वास्तवमै गम्भीर रूपमा नलिई ओबामाले केवल देखावटी रूपमा टर्कीको चिन्तालाई हल

भनै जटिल बनाएको छ। यसले गर्दा आइसविरुद्धको लडाइलाई कमजोर बनाएको छ। ट्रम्पको स्टेट अफ द युनियनले आइस लगभग पराजित भइसकेको दाबी गरे पनि भन्दै तीन हजार लडाकु अफै सिरियामा छन्। समय-समयमा तिनले विभिन्न क्षेत्र कब्जा गर्दै आएका छन्।

छोटकरीमा भन्नुपर्दा, अमेरिकाको नीति आत्मरक्षात्मक छ। अमेरिकाले इरान र पिएमएफ पात्रहरूको मात्र विरोध गरेको छैन, सिरियामा कुर्दसँग कार्यरत भर्डै दुई हजार अमेरिकी सैनिकको ज्यान पनि खतरामा पारेको छ। ओबामाको बुझाइ गलत थिएन। जिहादवादीको खतरा उन्मूलन गर्न ठूला आक्रमण विरलै मात्र सफल भए। तर, अमेरिकाले सिरियामा स्थानीय लडाकुसँग मिलेर युद्ध लडनुले नयाँ जोखिम नियन्त्रणमा छ। विगतबाट निकलेर ट्रम्पले दाबी गरेजस्तो विश्वास हासिल गर्न अमेरिकाले सम्पूर्ण शक्ति नलगाई नयाँ सुरक्षासम्बन्धी उद्देश्य राख्नुपर्न हुन्छ। वर्तमान समयमा अमेरिकाले टर्की र सो क्षेत्रमा असान्दर्भिक र खोक्रा आश्वासन मात्र दिइरहेको छ।

भन्सार एजेन्टद्वारा १० करोड रुपैयाँभन्दा बढी राजस्व अपचलन

विराटनगर। विराटनगर भन्सारमा एजेन्ट बोहोरा र उनका प्रतिनिधि लिलित जाँचापास गर्दा बुझाउनुपर्न १० करोडभन्दा बढी राजस्व जामा नगरेको पाइएपछि अपचलन भएको रहस्य खुलेको थियो। महिनामा पहिलेदेखि बैंकको खातामा कागजी रूपमा मात्र रकम बुझाउने देखाएर रकम हिनामिना गरेको खबर राजस्वनिक हुँदा कर्मचारीहरू फस्ने भएकाले गुपचुप मिलाउने प्रयास थालिएको छ।

बैंकले आन्तरिक हिसाब फरफारक गर्ने क्रममा एजेन्ट बोहोरा र उनका प्रतिनिधि लिलित जाँचापास गर्दा बुझाउनुपर्न १० करोडभन्दा बढी राजस्व जामा नगरेको पाइएपछि अपचलन भएको रहस्य खुलेको थियो। महिनामा पहिलेदेखि बैंकको खातामा कागजी रूपमा मात्र रकम बुझाउने देखाएर रकम हिनामिना गरेको खबर राजस्वनिक हुँदा कर्मचारीहरू फस्ने भएकाले गुपचुप मिलाउने प्रयास थालिएको छ।

संघका अध्यक्ष बीजेन्द्र परासरले सो ऐजेन्ट जाँचापासको काममा सहयोग गर्दै आएका छन्। घटना सार्वजनिक भएमा एजेन्ट, बैंक कर्मचारीलगायत धेरै फस्ने भएकाले भन्सार एजेन्ट संघले पनि गुपचुप नै राखेको छ। यो विषयमा विराटनगर भन्सार एजेन्ट संघका अध्यक्ष बीजेन्द्र परासर पनि खुल्ला चाहेनन्। एजेन्ट बोहोरा र उनको प्रतिनिधि नभएको समयमा कागजमा सही गरिदिने गरेको तर भन्सारले रोक नलगाएको उनको दाबी छ। अथवा विराटनगर भन्सारले रोक नलगाएको उनको दाबी छ। अथवा विराटनगर भन्सारले रोक नलगाएको उनको दाबी छ। अथवा विराटनगर भन्सारले रोक नलगाएको उनको दाबी छ।

विराटनगर भन्सार कार्यालयका प्रवक्ता सुशील थापाले राजस्व बैंकमार्फत दाखिल हुने भएकाले त्यसबाटे भन्सारलाई थाहा नहुने बताए। उनले भने, 'हामीले आशिकुडाअनुसार जाँचापास गर्ने वस्तुको मूल्य र परिणामबाटे जानकारी लिएर दरबन्दीअनुसारको राजस्व तोक्ने र बैंक भौतर प्राप्त भएपछि वस्तु जाँचापास गरिदिने हो। बैंकमा नगद छ-छैन जानकारी हुँदैन।'

सबै गाउँमा बाटो नपुगेसम्म आफ्नै लगानीमा एक्सार्मेटर र डोजर

रसुवा। सासद मो

को बन्लान् अब राष्ट्रपति ?

• राजन कार्की

rajan2012karki@yahoo.com

शेरचन पनि खाँटी राष्ट्रवादी भन्दा पनि जातीयतावादी नेता हुन् । यी दुई मध्ये जो राष्ट्रपति बने पनि राष्ट्रले त्राण र प्राण पाउनेवाला छैन ।

दुर्भाग्य नेपालको भाग्य र भविष्य यस्तै दोगला, अवसरवादी, हिसावादी र विदेशवादीको हातमा पुगेको छ । यसकारण नेपालको आउने दिनहरू सहज, शान्तिपुर्ण, सुशासनयुक्त र सम्पन्नता उन्मुख छैन भन्न सकिन्छ ।

राष्ट्रको भूगोलको जानकारी बिना राजनीतिको ज्ञानमा बृद्धि हुनसक्दैन । यो अरस्तुको कथन थियो भने यसेगरी नेपोलियन बोनापार्टले व्यवहारिक ज्ञानपछि भनेका हुन्- कुनै देशको बिदेश नीति त्यस देशको भूगोलद्वारा निर्धारित हुन्छ । राजनीतिक यथार्थ यही हो, जुन वर्तमान कालखण्डमा हरेक मुलुकले अंगीकार गरेका छन् । नेपालको भौगोलिक बनोट विषम छ, यसभित्र हिमाल छ, पहाड र समथल भूगांग छ । जनसंख्याको बनावट यस्तो छ कि यहाँ ९ सय २६ जाति बसोबास गर्नेन्, अनेकतामा एकताको अनुपम मिश्रणको दृश्य हो यो । विश्वका कुनै पनि मुलुकमा नेपालको जस्तो विषमतायुक्त विशेषता पाउन सकिन् ।

हाम्रो देशको भूगोल विश्वमै अनोइो छ र दक्षिण एसियाका लागि त नेपाली भूगोल सामरिक महत्वको मानिएको छ । विश्वको सर्वोच्च शिखरदेखि भाषाको केचनाकलनजस्ता होचा भाग पनि नेपालमै पर्छ । विश्वका सबैभन्दा पुराना र कहिल्ये उपनिवेश नबनेको ४ राष्ट्रमध्येको भर्जिन राष्ट्र हो नेपाल । यस्तो देशमा आतकाकारीले जनयुद्ध गरे र तिनीहरूले संसदबादीमा रूपान्तरण भएर राजनीतिक परिवर्तन गर्न सफल हुनपुगे । जसका कारणले बिगत १२ वर्ष अराजक र अस्थिर बनेको नेपाल यतिबेला सविधान कार्यान्वयन र संघीयताको नीलो अभ्यासमा जुटेको छ । यो अभ्यासको पृष्ठभूमि शान्ति र समृद्धिका लागि भनिएको छ ।

मधेसमा पहाड मिसाउन किन पाइँदैन ? पहाड नेपाल होइन ? मधेस नेपालभन्दा पृथक भूमि हो ? मधेस किन बहुलराष्ट्रवादको नारा उछालिरहेको छ ।

नेपाल राष्ट्र हो, नेपालको राष्ट्रियता एउटै छ । त्यो हो नेपाली राष्ट्रियता । ५४ हजार बर्गमाइलको नेपाली भूभाग एक थियो, एक छ र एक रहनेछ । यो भूभागमा बसोबास गर्नहरू एकक्षेत्रबाट अर्को क्षेत्रमा आवतजावत गर्न स्वतन्त्र छन् र एउटा क्षेत्रलाई अलग गर्नुपर्छ भन्नु विकृत मानसिकता हो । ताडो शब्दमा भने हो भने त्यो राष्ट्रवाद नै हो । मधेसमात्र प्रदेश हुनपुर्छ भन्ने माँग अराष्ट्रिय माग हो ।

यी माग मान्ने को को रहेछन् ? राजपा र संघीय फोरमका नेताहरू । महन्थ ठाकुर, उपेन्द्र यादव, राजेन्द्र महतो, अमरेशकुमार (नेपाली काग्रेस) हरू यी यस्ता नेता हुन, जसको बिगतलाई कोट्याउने हो भने उनीहरूको

यसो भन्नेमा स्वाधीनता र स्वाभिमान कति होला ? यस्ता नेतालाई हामीले चुनाव जिताएका छौं । अनि यस्ताले राष्ट्रको पहरेदारी कर्तव्यमा गर्नुपर्छन् ?

गरीबी छ, गरीबीका कारणले निश्चय नै बिभेद छ, सुधार्नुपर्ने र समानताका अनेक कामहरू गर्नेपर्ने आवश्यकता छ । त्यही गर्न त लोकतन्त्र त्याएको । गर्नेपर्ने प्राथमिक कामहरू गरेर शान्ति र सुमन्त्रितिको राजमार्ग निर्माण गराउने जिम्मेवारीका लागि त जनप्रतिनिधिमूलक पद्धति अपनाएको । चुनाव भयो, अव ती कामहरू गर्ने जनप्रतिनिधिहरूको काँधको कर्तव्य हो । ती काम नगर्ने अनि एक नेपाललाई बिखण्डन र बिभाजनको हावा दिने । यही हावालाई अँधी हुरी बनाउन

समस्या मधेसमा छ, समस्या पहाड र हिमालमा पनि छ । समस्या मधेसीमा छ, समस्या बाहुन र खसमा पनि छ, १ सय २६ जातिमै छ । हो, हुनेखाने र हुँदा खानेका वीचमा दूरी बढेको छ । बुद्धिजीवी, चिन्तक, नागरिक अगुवाका काम हो, यो दुरी कसरी घटाउने भनेर अविकल निकाल्ने, राज्यलाई लोककल्याणकारी मार्गमा लगाउने । त्यो राष्ट्रिय दायित्वको निर्वहन गर्ने मधेसका अगुवा कतिजना छन् ? जो नेपाल मेरो देश भन्न, ती नेपाली मधेसी समुदायमाथि सिक्के लाल, राजेन्द्र महतो, महन्थ ठाकुरजस्ता बिखण्डनको विष बोकेर हिँडने मधेसका सामन्तहरूले थिचोमिचोमा पारेका छन् । यो विन्ताको विषय हो ।

राष्ट्रपति हुनु त कपित्ता सरकारलाई, पार्टीहरूलाई सही मार्गदर्शन गर्नसक्ने हुनु नि । पार्टीका कार्यकर्तालाई राष्ट्रपति बनाएपछि उसले सम्बन्धित पार्टीको हितमा निर्णय गर्छ र उतै ढल्केर काम गर्ने पक्का छ । देशतिर ढल्केर, देशप्रति बफादार भएर काम नगर्ने राष्ट्रपति हुनु र नहुनुमा के भिन्नता रह्यो र ? राष्ट्रपतिलाई पदमा रहदा र अवकाश भएपछि पनि ज्वाङ्गी पालेसरह पाल्पुर्ने, उसले देशका लागि माझो नमार्न हो भने हुगालाई शितल निवासमा राज्यु उयित हुनेछ । यति महगो शोभा, गमला किन राख्नु ?

राष्ट्रपतिको आलंकारिक हो । आलंकारिक राष्ट्रपति कार्यकारी होइन । कार्यकारीसँग रिपोर्ट लिने, व्रिफिड लिने अनि उचित सुकाव पनि त दिनसक्नु पन्यो नि । भैसी आहाल बसेसरह ढसमस्स बसेर आनन्द लुटिरहने, राष्ट्र र राष्ट्रभासीका लागि सोच्दै नसोच्दै हो भने विवेकीन राष्ट्रपति भन्दा विवेकशून्य दुग्गा उयित होइन र ? अनावश्यक खर्च त हुन्न ?

यस्तो राष्ट्रपतिका लागि पार्टीहरू मरिहते गरिरहेका छन् । सत्ता र शक्ति सेयरिड मिलाएर गर्नुपर्छ भनेर प्रतिस्पर्धा पो चल थाल्यो । लोकतन्त्र लुटिरहने भनेको यही हो, जसले देशको उन्नति होलाउस्तो छैन ।

एकीकरण र डकिँदा प्रचण्डको फड्को

काठमाडौं । प्रचण्डले एकाएक परिआए म फड्को मार्नसक्छु भनेपछि राजनीतिमा नर्याँ तरडग आएको छ । प्रचण्डले यसरी घुर्काएपछि अव के गर्न भन्ने समस्यामा परेको एमालेका अध्यक्ष ओलीले आलोपालो अध्यक्ष हुने, सत्ता ओलीले ३ वर्ष र प्रचण्डले २ वर्ष चलाउने, दुबै सहअध्यक्ष बन्ने अथवा अध्यक्ष मण्डल बनाएर दुबै अध्यक्ष हुने सम्पर्को विषयमा छलफल चलाएका छन् । पार्टी एकीकरण एमालेका लागि दुलै समस्या बनेको छ । कारण वाममोर्चाको बहुमतले वर्ष शासन हातबाट नगुमोस । त्यसै पनि काग्रेसले मधेसी पार्टीहरूसहितको समर्थन दिन्छौं, आरामले सरकार चलाउ भनेर प्रचण्डलाई बार बार प्रस्ताव गइरहेको हो । प्रचण्ड त्यस ढलिकाए भने ओलीको सत्ताको सपना सकिने खतरा छ । यहीकारण पार्टी एकीकरण ९० प्रतिशत मिलेको दावी दुबै दूला नेताले गरेका छन् र एकीकरण पर पर सर्दै गरेको छ ।

यसैवीच एमालेले केप १ोलीलाई आजै प्रधानमन्त्रीका लागि अधिसार्ने औपचारिक प्रस्ताव राष्ट्रपतिसमक्ष गर्ने भएको छ । हिजो एमालेले यस्तै निर्णय गरेको थियो । अव ओली प्रधानमन्त्री बन्नेचाहि सम्भाबना प्रव लबनेको छ । अहिलेसम्म माओवादी केन्द्र एमालेसँग टॉस्सिएका कारणले यो सम्भव भएको हो । यद्यपि प्रचण्डको विश्वास कम छ । उनले सिधै फड्को मार्न सक्छु भनेकाले उनले कुनै पनि बेला फड्का मार्न सक्ने र एमालेलाई तिनचित ख्वाउन सक्ने जोखिम भने रहिरहेको आशंका एक एमाले नेताले गरेका छन् ।

साल्ट ट्रेडिङ कंपनी लिमिटेड

द्वारा प्रवाहित

डीटी ग्राहांस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्टार्टर्डको नित्र बाहिर र रवर कोट मै बीचमा
- रिस्टलको जाली भएको ३ तहको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- पुल: प्रयोग गर्न न सकिने प्लाष्टिक सिल
- अटको सिलिण्डर
- कम्प्यूटर प्राविधिबाट चल्ने प्लान्ट, तौलमा सोहू आना दुक्का हुनुहोस

साल्ट ट्रेडिङ समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू

पद्ध्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

માન્યો જરૂર્દે ત્યો જરસ્લે બિર્સિયો દેશકો માટો
બાઁચ્યો ત્યો કરેર પનિ જરસ્લે સરિક્યો દેશકો માટો ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहातर भयर यकै पटक मर्न सकौ।

- अग्रियानवाणी

ਛਲਾਕ ਮਰੀਲੇ ਖਾਲਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮ ਓਲੀਜ਼ਯੂ

जनताले मतदान गरेर आफ्नो दायित्व निभाएका छन् । केही कानुनी जटिलताले गर्दा नयाँ सरकार निर्माणमा केही ढिलाई भएको भएपनि अब ती सबै अवरोधहरू हट्टै गएकाले मुलुकले नयाँ सरकार पाएको छ । निर्वाचनमा नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र संयुक्त रूपमा गएका हुनाले उनीहरूले बहुमत ल्याएका हुन् । सबैमन्दा तुलो पार्टी भएको नाताले नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओली नै प्रधानमन्त्री बनेका छन् । निर्वाचनको बेलामा एमाले र माओवादी केन्द्रबीच एकीकरण गर्ने भन्दै जनतासँग मत मागेका थिए, जनताले उनीहरूलाई पत्याएर आफ्नो दायित्व पुरा गरेका छन् । अब जनताले दिएको मतलाई कदर गर्दै जनहितमा काम गर्ने पाले एमाले अध्यक्ष तथा प्रधानमन्त्री ओलीको हो । निर्वाचनमा सबैमन्दा तुलो पार्टी भएको र प्रधानमन्त्री समेत रहेका ओलीले पछिलो समयमा देखाएका केही व्यवहार भने उनलाई सुहाउने थिएनन् । खासगरी भारतीय विदेशमन्त्री सुष्ठा स्वराजको नेपाल भ्रमणका बेला ओलीले स्वराजलाई प्रधानमन्त्रीकै हैसियतजस्तो गरी भेटघाट गर्नु किमार्थ उचित थिएन । प्रधानमन्त्री बन्नु अघि नै उल्ने प्रधानमन्त्रीजस्तो गरी त्यही अनुरूपको वार्तालापहरू गरिरहेका थिए । संसदमा वामगठबन्धनको आरामदायी बहुमत रहेको अवस्थामा प्रधानमन्त्री बन्नु अघि नै विदेशीहरूसँग हिमचिम बढाउनु र त्यसै अनुरूपका विवादास्पद अभिव्यक्तिहरू दिनुले स्वयं ओलीको कद घटेको छ ।

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

सत्ता प्राप्तिपाठि त्यसैअनुरूपको निर्णयहरू
गराउने प्रयास गरिए त्यो मुलुककै लागि
दुर्भाग्यको विषय बन्न सक्नन्छ । सरकार
भनेको त गलत कार्य गर्नेलाई दण्ड दिने
र सही काम गर्नेलाई प्रोत्साहित गर्ने संस्था
हो । सरकारमा पुग्ने जो कोहीले पनि बोल्दू
सजगता अपनाउनु पर्छ । सार्वजनिक रूपमा
दिइने अभिव्यक्तिले समाजमा के प्रभाव पाइ
भनेर पहिला नै त्यसको जवाफ आफै खोज्नु
उचित हुनेछ । गलत काम गरेका गलत
तरिकाले पैसा कमाएकाहरू पछिल्लो समयमा
केही डराएका थिए, उनीहरूले सविधान ऐना
कानून सिध्याउन खोज्दै थिए, ठीक त्यर्हि
बेला अध्यक्ष ओलीले मुख खोलीदिए, एवं
पटकलाई ब्ल्याक मनीलाई सेतो पो पार्ने हो
कि भनेपाठि उनीहरू ओलीको जय भनिरहेका
छन् र उनको नजिक पुगिसकेका छन्
त्यसका लागि उनीहरूले नेकपा एमालेसँग
नजिक रहेका व्यापारीहरू ओली निवाससम्म
पुरोका छन् । ब्ल्याकमनीलाई एक पटक सेतां
पार्नु भनेको जहिलेसुकै पनि अण्डरग्रान्ड
मनीलाई समर्थन गर्नु हो । यो किमार्थ उचित
हुन सक्दैन । ओलीले उद्घोष गरेको कालां
धनलाई एक पटक सेता पो पार्ने हो कि भने
उद्घोषले प्रष्ट हुन्छ मुलुककमा को हार्ब
भएको छ ? यसले कस्तो परिणाम देलाए
कालान्तारमा भनेर उच्चतहका नेताहरूले
नसोच्छे हो भने मुलुकको शासन सत्ताको
जिम्मेवारी समेत तिनै काला व्यापारीलाई किए
नदिने ? आखिरी हाम्रा नेताहरू उनीहरूको
खटनपटनमा सञ्चालित हुन्छन् भने । त्यसैले
भन्न सकिन्छ ओली नेतृत्वको सरकारलाई
पनि काला व्यापारीहरूले आफ्नो नियन्त्रणमा
राख्ने प्रायः निश्चित जस्तै छ ।

माओवादीले चलाएको १० वटे
जनयुद्धकालमा जनताको धेरै सम्पत्ति लुटिएको
छ । बैंकहरू लुटिएका छन् । हजारौं तोला
सुन लुटिएको छ । आखिरी त्यो पैसा नै
अहिले कसैले चलाइरहेको र त्यो बैध कमाइ
नभएको हुनाले त्यही रकमलाई सेतो पाने
प्रयास भइरहेको छ । पछिलो समयमा गरिरहे
जनतासँग एकछाक खान पुने सम्पत्ति
समेत छैन । विहान बेलुका हात मुख जोड्ने
उनीहरूलाई धौधौ परिरहेको छ भने अवैध
रूपमा धन कमाएर उनीहरूले उच्च तहका
व्यक्तिहरूसँग सम्बन्ध राख्न सक्ने सम्भावना
नै रहेदैन । त्यसैले माथिल्लो तहमा रहेर अवैध
बाटोबाट धन कमाएका व्यक्तिहरू नै अहिले
ब्ल्याक मनिलाई सेतो पार्नुपर्न भन्दै उपल्लेख
तहका व्यक्तिहरूसँग हिमचिम बढाईरहेको छ
यस अर्थमा अहिले बनेको वामपन्थीहरूको
सरकारले सम्पत्ति शुद्धीकरणको बाटोमा
हिड्यो भने उसको रुची कोसँग रहेछ भनेता
प्रष्ट हुन्छ गरिब जनतासँग कि धनाद्यतिर
श्रमजीवि जनतातिर कि कर्पोरेट हाउसतिर
हाम्रा वामपन्थीहरू आफ्नो हैसियत नुँदै
मात्र गरिब जनताको पक्षमा देखिने गरका
छन् । धनी बन्ने बाटो पहिल्याएपछि उनीहरू
पुर्जावादीहरूकै पक्षमा गएको इतिहास सार्को
रहेको छ उनीहरूलाई त्यो आरोप स्वयम्भू
वामपन्थीहरूले नै लगाउँदै आएका छन्
यदि त्यसो नहुँदो हो त शिक्षा र स्वास्थ्यमा
यति महँगो हुँदैन थियो । वामपन्थीहरूले
उपत्यकामा मात्र सँयाँ शिक्षण संस्था

अस्पतालहरूमा करोडँ करोड लगानी गरेका
छन् । उनीहरूले सञ्चालन गरेका शिक्षण
संस्था अन्यको दाँजोमा महँगा रहेका छन् ।
शिक्षण संस्था र स्वास्थ्यमा समेत भ्रष्टाचारको
जालो फैलिएको छ । भ्रष्टाचारीहरूसमेत
राजनीतिको जामा लगाएर पार्टीहरूलाई
करोडँ करोड चन्दा दिएर सांसद बनेका
छन् । अब उनीहरू मन्त्री समेत बन्ने
पक्कापक्की भएको छ । कुनै बेला नेपालको
सबै भन्दा ठुलो भ्रष्टाचारी भनेर आरोप
लगाउने र आरोप लाग्ने व्यक्तिसमेत इउटै
पार्टीमा रहेकाले के प्रमाणित गर्दछ ।

सविधानले व्यवस्था गरे अनुसार कुनै पनि वर्ग, जातजाति, भाषाभाषी, दुर्गम क्षेत्र अत्यसंख्यक वर्गका मानिसले निर्वाचनमा लड्न नसक्ने भएकाले उनीहरूको प्रतिनिधित्व संसदमा होस् भनेर समानुपातिक सिद्धान्त लागु गरेको भएपनि विगतमा र अहिले पनि समानापातिक तोटामा आर्थिक चल्तुरेत भाग्यो

समानुपातिक काटामा आर्थिक चलखेल भएका छ । त्यसैको परिणम स्वरूप नेपालको एकमात्र अर्थपति विनोद चौधरी लगायतका दुगड, गोल्चा, खेतानहरूलाई समानुपातिक तर्फबाट सांसद बनाएर सँचिकै पछाडि परेका समुदायहरूको मर्म र भावनामाथि दलहरूले प्रहार गरेका छन् । यसरी आर्थिक चलखेल नगरेको भए सही रूपमा सबै वर्गको प्रतिनिधित्व हुने थियो तर त्यो खेसिएको छ । संविधानको मर्म र भावनाअनुसार पनि कालो धनलाई कुनै शर्तमा सेतो बनाउन सकिन्दैन । राज्यकै सहयोगमा शुद्धीकरण गर्ने हो भने ओलीकै शब्दा अप्डरग्राउन रहेकोहरूको उनीहरूको रकम अब चाँही खुलमखुला मुल अर्थतन्त्रको हिस्सा बन्न पुग्छ । त्यसरी कालो धन सेता भएपछि त्यस्ता कालो धन थुपार्न अभ बढी धन जम्मा गर्न सफल हुनेछन् । कालो धनलाई सेता पार्दा उच्च तहमा रहेका राजनीतिक दलका उच्च तहका नेताहरू र उच्च तहमा बस्ने कर्मचारीहरूसमेत मालामाल हुनसक्छन् । कालो धनलाई सेता पारेपछि त्यो पैसा विभिन्न क्षेत्रमा पुग्दछ र त्यसले लाभ दिने हुँदा त्यसको हकदार तिनै व्यक्तिहरू हुने भएकाले गरिबहरू भन् गरिब हुने र धनीहरू भन् धनी हुने भएकाले त्यहाँ धनी र गरिब बीचको खाल्डो अभ बढ्न सक्छ । केही उच्च तहका नेताहरूका अनुसार अवैध धनलाई शुद्धीकरण गरिदा राज्यलाई कर आउँछ त्यसैले त्यसलाई शुद्धीकरण गरिनुपर्दछ भनिरहेका छन् तर त्यो सँगे अर्को पाटो समेत रहेको छ अर्काको सम्पत्ति लुटेर, चोरेर, ठगेर या विभिन्न बहानाबाजी गरेर कसैले कब्जा गरेर आफ्नो वनाएपछि जसरी त्यो सम्पत्तिमा कर तिर्छ भनेर उसले उन्मुक्ति पाउन सक्दैन उन्मुक्ति दिनुसमेत हुँदैन । यदि त्यसो गरिए त्यो भन्दा ठुलो अपराधी कोही हुन सक्दैन । कालो धनलाई शुद्धीकरण गर्न नाममा अहिले चलाइएका हल्ला र चलखेलहरूले गर्दा जनतामा एक किसिमको त्रास नै फैलिएको छ, अवैध बाटोबाट कमाएको सम्पत्तिलाई शुद्धीकरण गराएको खण्डमा सबैले त्यही अवैध बाटोबाट सम्पत्ति कमाउन खोज्छन् त्यसले समाजमा डर त्रासको बातावरण सिर्जना गर्न सक्छ, मैहनत गरेर सम्पत्ति आर्जन गर्नहरूको मनोबल घट्न सक्छ, त्यसबेला सुशासनको अवस्था कस्तो होन्न ।

केही वर्ष पहिला अन्तर्राष्ट्रिय जगतले नेपालाई कालो सुचीमा राख्ये चेतावनी दिएपछि संसदले नचाहेपनि यससम्बन्धी ऐन बनाएको र अन्तर्राष्ट्रिय रूपमै त्यस विषयमा नेपालले प्रतिवद्धता समेत जनाएको छ । अहिले त्यसै अनुरूप सम्पत्ति शुद्धीकरण विभागले त्यो सम्बन्धी कार्य गरिरहेको छ । विभागले अजय सुमार्गीका सम्बन्धमा सुमार्गीले विदेशबाट ल्याउने भनेको रकम अवैध हो भनिसकेको अवस्थामा एमाले अध्यक्ष ओलीले एक पटकलाई सेतो पो बनाउने हो कि भन्ने अभिव्यक्ति दिइनु माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष सँग रहेको पैसा सुमार्गीले नै चलाएका र अहिले त्यही अवैध रकम ल्याउनको लागि अध्यक्ष दाहालले नै सक्रियता देखाएका छन् । पार्टी एकीकरण नै तुने भएपछि ओलीले समेत दाहालको भनाईमा हो मा हो मिलाउँदै एक पटकलाई माफ दिने अभिव्यक्ति दिएपछि विश्वजगतले त्यसलाई स्वीकार गर्न सक्ने सम्भावना नरहेको र यदि स्वीकार गरिए नेपालको बदनामी समेत हुने भएकाले अण्डरग्राउन मनिलाई किमार्थ शुद्धीकरण गरिनु उपयुक्त हुँदैन । आशा गरौ ओली कमरेडले आफ्नो भनाई सच्चाउने नै छन् ।

अभियान

साप्ताहिक

सरपाठकीय

वाम सरकार सबैको सरकार बन्न सकोस

प्रतिनिधिसभाको निर्वाचन सम्पन्न भएको दुई महिनाभन्दा बढी भइसकदा पनि नयाँ सरकार निर्माणको कार्य प्रारम्भ बल्ल भएको छ । गत असोज १७ गते नेकपा एमाले र माओवादीले निर्वाचन अधि तै पार्टी एकीकरण गर्ने सहमति गरेका थिए तर निर्वाचन नजिकाएको भन्दै निर्वाचन सम्पन्न भएको दुई चार दिनभित्रैमा पार्टी एकीकरण गर्ने सहमति गरेर उनीहरु संयुक्त रूपमा निर्वाचनमा होमिएका थिए । संयुक्त रूपमा उनीहरु निर्वाचनमा गएका हुनाले प्रतिनिधिसभामा उनीहरुले सामान्य बहुमत ल्याएका छन् भने हालै सम्पन्न ६ पटा प्रदेशमा उनीहरुले सरकार निर्माण गर्ने बहुमत ल्याएका छन् । प्रदेश नं. २ मा भने संघीय समाजवादी फोरम र राष्ट्रिय जनता पार्टीको संयुक्त सरकार बने निश्चित भएको छ । तर अहिले सत्ताको नेतृत्वकर्ता पार्टी नेपाली कांग्रेसले एउटा पनि प्रदेशमा सरकार निर्माण गत सक्ते मत ल्याउन सक्नें भने प्रतिनिधिसभाको प्रत्यक्षतर्फ उसले नराम्रो हार व्यहोरेपनि प्रतिनिधिसभाको समानुपातिक तर्फ भने उसले नेकपा एमालेकै हाराहारीमा मत ल्याएर नाक जोगाएको छ ।

नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र विगतको संसदमा दोस्रो र तेस्रो ठुला पार्टी थिए । निर्वाचनमा दोस्रो र तेस्रो ठुला पार्टी मिलेर गएका हुनाले उनीहरूले बहमत ल्याउने आंकलन पहिला नै गरिएको थियो । परिणाम पनि त्यही अनुरुपको आएको छ । अहिलेसम्म उनीहरूले पार्टी एकीकरणको साधारण खाकासम्म बनाएका छन् । सरकार निर्माणका बारेमा दुई दलबीच केपी ओलीलाई प्रधानमन्त्री बनोने सहमति भएको छ । अहिले वाम गठबन्धनलाई सरकार निर्माणमा कुनै कानुनी जटिलता र सम्बैधानिक संकट छैन त्यसैले उनीहरूले सयुक्त रुपमा सरकार निर्माण गर्न राष्ट्रपतिलाई अनुरोध गरिसकेका छन् भने ओली आजभोली तै प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त हुने सम्भावना बढेको छ । वाम गठबन्धनले अब सविधान कानून र अन्य कुनै निकायलाई दोष लगाएर सरकार निर्माणमा ढिलाई गर्न भनेको आफैँ दोष पाउन हो । २ सय ७५ सिट रहेको प्रतिनिधिसभामा एमालेका १ सय २१ र माओवादीको ५३ सिट गरि जम्मा १ सय ७४ सिट हुछ । सरकार निर्माणका लागि १ सय ३८ सिटको आवश्यकता पर्दछ । पार्टी एकताकै छलफलमै रुमलिएका दुई दल नयाँ सरकार गठनका विषयमा बल्ल प्रवेश गरेका छन् ।

वाम गठबन्धनले सरकार निर्माणलाई भन्दा पार्टी एकीकरणलाई नै प्राथमिकतामा राखेर अधि बहने प्रयास गरेका हुनाले शेर बहादुर देउवा नेतृत्वको सरकार विदाइमा समेत ढिलाई भएको थियो । जनताले वाम गठबन्धनलाई बहुमत दिएका हुनाले उनीहरूको नेतृत्वमा सरकार निर्माण हुन आवश्यक छ । निर्वाचन आयोगले औपचारिक रूपमै समानुपातिक तरफाट दलहरूले पाउने सिट संब्याको यकिन गरिसकेको र वाम गठबन्धनको बहुमत रहेको प्रष्ट भइसकेको अवस्थामा नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रले अब पार्टी एकीकरण गर्न ढिलाई हुने अवस्था आएको खण्डमा दुवै दलको संयुक्त सरकार निर्माण गरि पार्टी एकीकरणको प्रयास गर्नु उपयुक्त हुनेछ । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले सरकार निर्माण अगावै पार्टी एकीकरण हुनुपर्ने अडान लिएको हुनाले अहिले त्यो सम्भव देखिएको छ । पार्टी एकीकरणका लागि दुवै पार्टीका संरचनागत र उच्च तहका नेताहरूको व्यवस्थापनका लागि केही समय आवश्यक पर्ने भएकाले अब सरकार निर्माणको कार्यलाई अगाडि बढाउनु नै उपयुक्त हुन सकछ । पार्टी नै एकीकरण हुने भएपछि अहिले नै पदको लागि बार्गान्ति गर्नको कर्नै अर्थ रहेउन ।

गएको चुनावमा नेकपा एमालेलाई भन्दा नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीलाई जनताले पत्त्याएका हुन् । पहिला प्रधानमन्त्री भएका बेला उनले देखाएको राष्ट्रिय चरित्र र राष्ट्रियता अनि राष्ट्रिय स्वाधितातका लागि उनले तिएको अडानले गर्दा नेकपा एमाले प्रतिनिधिसभामा सबैभन्दा ठूलो पार्टी बन सफल भएको सत्य वास्तविकता भएपनि प्रधानमन्त्री बनेपछि ओलीलाई आफ्गो अडान र प्रतिवद्धता कायम गर्न भने सहज देखिन्दैन । नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र एकीकरण भएपछि माओवादी पार्टीले यसभन्दा अगाडि गरेका सबै कार्यहरूको जिम्मेवारी ओलीले समेत बोक्नुपर्दछ । एमाले लोकतन्त्र र लोकतान्त्रिक अभ्यासलाई अत्मसाथ गरि अगाडि बढेको पार्टी हो भने माओवादी त्यस्तो पार्टी होइन । पुष्पकमल दाहाल विगत ३० वर्षदेखि पार्टी अध्यक्ष रहेका र एकलौटी ढाँगले पार्टी सञ्चालन गर्दै आएका व्यक्ति भएकोले तत्काल दाहाललाई एकीकृत पार्टीको अध्यक्ष दिनु कूनै हालतमा पनि उपयुक्त हुन सक्दैन । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष अहिले पनि एकलौटी ढाँगले पार्टी सञ्चालन गरिरहेका छन् । मानवअधिकार प्रति प्रतिवद्धता जनाउन उनले सकेका छैन उनीमाथि मानवअधिकार हनत गरेको आरोप छ । बाँदरमुद्जेसस्तो जघन्य अपराधका लागि उनी सजायका भागी हुन सकछन् । यी विविध कारणहरूले पनि पार्टी पार्टीकरणापाइ दिल्लाई शास्त्री वारीते समेका दैन् ।

पाटा एकाकरणमा ढिलाइ भएका हामल ठानका छ।
एमाले र माओवादी केन्द्र बीच एकीकरण हुने भनेरै उनीहरू चुनावमा गएका हुनाले उनीहरूले बहुमत ल्याएका छन्। अब हिजो चुनावका बेला जनतासामु गरिएका प्रतिवद्धता र चुनावी घोषणापत्रमा उल्लेख गरिएका कुराहरुलाई पुरा गर्नका लागि बाम गठबन्धनको सरकार निर्माण भएको हुनाले आफ्ना प्रतिवद्धता पूरा गर्ने गरि अधि बढ्न सक्नुपर्दछ। सरकार निर्माण पश्चात वाम नेतृत्वको सरकार सबैको सरकार बन्न सकोस कसैलाई भेदभाव नगरोस यही कामना।

दाइजोको विकृति कहिलेसम्म ?

वीणा भा

नेपालको विशेषगरी तराई क्षेत्रमा बर्सें सर्वां महिला विवाहपश्चात् मारिन्छन्, आत्महत्या गर्न बाध्य पारिन्छन्, कैर्यां छोरी गर्भमै तुहाइन्छन् र कतिपय अवस्थामा बेमेल विवाहलाई प्रोत्साहित गरिन्छ। महिलाहिसाका यस्ता घटनामध्ये ५० प्रतिशतब्दन्दा बढी दाइजोसँगै सम्बन्धित भेटिन्छन्। भक्त हेर्दा यीं सबैका पछाडि दाइजो मुख्य कारणका रूपमा देखिन्छ, तर एकचोटि गहिराइमा पुगेर सोर्तै त, के सौचै दाइजो ने एक मात्र कारण हो त ? कि दाइजो एक परिणाम हो, असमान शक्तिहीचका सम्बन्धको ?

जुन किसिमले दाइजोलाई भयावहतासाथ अचेल व्याख्या र विश्लेषण गरिएको देखिन्छ, त्योभन्दा बरु यसका मूल जरोका रूपमा रहेको मधेसमा महिला र पुरुषबीचको हैसियतको असमानता हटाउने प्रयास गरिए हो भने यसले परिणामका रूपमा रहेको दाइजो प्रथालाई कुप्रथा हुन्बाट रोकन सक्छ। दाइजो निर्धारण गर्ने र उपयोग गर्ने निर्णयक जहिले पनि मधेसका पुरुष नै रहेका हुन्छन्, तर यसमा ज्यान गुमाउने वा पीडितवाहिं महिला हुन्छन्। दाइजोपीडित महिलाका पीडाले दुःखी पुरुष, जो परिवर्तनका लागि प्रयासरत छन्, महिलालाई दाइजो होइन, सम्पत्तिमा समान हकका लागि पहल गरिदिने हो भने यसको दीर्घकालीन समाधानका साथै सम्पूर्ण समाज नै यसबाट लाभान्वित हुन निश्चित छ।

हुन त नेपालको संविधान ०७२ ले महिलालाई पनि पुरुषसरह पैतृक सम्पत्तिमा समान हकको प्रत्याभूति गरेको छ।

महिला भएकै कारण कुनै पनि किसिमको सामाजिक, सास्कृतिक, आर्थिक वा राजनीतिक आधारमा भेदभाव गर्न नपाउने समान हकको व्यवस्था गरेको छ। तर, कति मधेसी छोरीलाई छोरासरह समान हैसियतमा उभिन सक्षम बनाइएको छ त ? यो प्रश्न विचारणीय छ। किन मधेसमा मिराहरू (धावक मिरा राई) जन्मिन्देनन् ? पहाडुभन्दा त मधेसमा दुर्जन सजिलो होइन र ? मधेसका महिलाको परिचयमा गर्वसाथ जोडिने डाक्टर, इन्जिनियर, वकिलका दिवावहिनी, आमा र श्रीमती त भेटिन्छन्, तर स्वयं ती महिला किन सो रथानमा पुनर सकेका छैनन् ? यसका कारण खोतल्दै निराकरणका लागि कदम कस्ले चाल्ने ? मधेस केन्द्रित पुरुष प्रधानता रहेका राजनीतिक दलले बिहेमा बेहुलीलाई सुनको सित्री दिने भनी अप्रत्यक्ष रूपले दाइजोलाई प्रोत्साहन गर्नुको सट्टा आफ्नो निर्वाचन क्षेत्रका मधेसी छोरीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराई उच्च प्राविधिक शिक्षा दिई आत्मनिर्भर बनाउने प्रयास कहिले गर्नान ?

अहिलेको २९औं शताब्दीमा भौतिक सम्पत्तिमन्दा बोद्धिक सम्पत्तिको महत्व बढ्दो छ। पैतृक सम्पत्तिमा त छोरीको हक छ भनियो, तर बोद्धिक सम्पत्तिका लागि चाहिने शिक्षा, सीप र रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्न दायित्व कसको ? युआंदेखि मधेसी समाज र राज्य स्वयंले पछाडि पारेका मधेसी महिलालाई पुरुषसरहको समान हैसियतमा ल्याउन यथेष्ट प्रयास नगरी दाइजोलाई सजायको धेरामा ल्याउँदैमा मधेसी छोरी सुरक्षित हुन्छन् र ? बुल लाग्न जोरसोरले गुहार्न सिकाउने कि पौडी खेल सिकाउने पनि अनिवार्य हुन्छ।

नेपाल पक्ष राष्ट्रका रूपमा संयुक्त राष्ट्रसंघको महिलाविरुद्धका सबै किसिमका भेदभाव अन्त्य गर्न विभिन्न महासचिवामा सही गरेका कारण राष्ट्रिय कानुनसमेत लैण्डिक समानतालाई प्रोत्साहन दिने गरी बनाइएको छ। र पनि, युगांदेखि जरो गाडेर रहेका सामाजिक कुप्रथा रातारात परिवर्तित हुन सक्दैन। यसका लागि पितृसत्तात्मक सोचमै परिवर्तन ल्याउन जरुरी छ, जसका लागि समाजका हरेक निकायको सहयोगी भूमिका अपरिहार्य हुन्छ। प्रभावकारी कानुन पनि अनिवार्य हुन्छ।

नेपाल पक्ष राष्ट्रका रूपमा संयुक्त राष्ट्रसंघको महिलाविरुद्धका सबै किसिमका भेदभाव अन्त्य गर्न विभिन्न महासचिवामा सही गरेका कारण राष्ट्रिय कानुनसमेत लैण्डिक समानतालाई प्रोत्साहन दिने गरी बनाइएको छ। र पनि, युगांदेखि जरो गाडेर रहेका सामाजिक कुप्रथा रातारात परिवर्तित हुन सक्दैन। यसका लागि पितृसत्तात्मक समाजमा हुन्छ भन्ने भ्रमबाट निस्किनु जरुरी छ। वास्तविक रूपले सम्पति वा साधनको उपयोगका लागि हक्सँसँगै सीप र ज्ञान पनि अनिवार्य हुन्छ।

बनाइनु एउटा पक्ष हो भने अर्कातर्क त्यसको कडाइसाथ कार्यान्वयन र अनुगमन पनि त्यसिकै महत्वपूर्ण हुन्छ। राज्य महिलामैत्री भयो भने मात्र समाजले पनि बिस्तारै महिलालाई प्रोत्साहित गर्न थाल्छ अनि महिलालाई आफ्नो अधिकार उपयोग गर्न सक्ने वातावरण सिर्जना हुन्छ। महिलासम्बन्धी विद्यामान ऐन, नियम महिला मात्रैले जानेर पुरादैन, समाजका सञ्चान्धित सबै निकायले बुझनु जरुरी हुन्छ अनि मात्रै कार्यमा परिवर्तन देखिन्छ र महिलाप्रतिको भेदभावमा कमी आउँछ। दाइजो उन्मूलनका लागि राज्यले सजायसहितको कानुन ल्याए पनि किन दाइजोका नाममा महिला मारिन बन्न भएको छैन ? यदि मधेस आफैमा दाइजोग्रस्त हुँदो हो भने कतिपय मधेसका छोराले आफूसरहकै समान हैसियतका क्षमतावान् अन्तरदेशीय, अन्तरक्षेत्रीय तथा अन्तरजातीय जीवनसाथीसँग जीवन बिताउँदै छन्। तिनका जीवन सगिनीलाई किन यो कुप्रथाको दुष्प्रिणामले छुन सकेको छैन त ? जवाफ प्रस्त छ, त्यहाँ समान हैसियत छ। आत्मनिर्भरता छ। एउटा पालक र अर्को निर्भरको अवस्था छैन।

के प्रस्त हुन जरुरी छ भने सशक्तीकरणविना कुनै पनि भेदभाव अन्त्य हुन सम्भव छैन। सशक्तीकरण शब्दको अर्थ भनेको भएको शक्तिमा थप ऊर्जा थपी अभ बलियो बनाउनु हो। विद्यामान अवस्थाभन्दा भन् बलियो बनाउनु नै सशक्तीकरण हो। जब प्रसंग आउँछ महिला सशक्तीकरणको, समाजमा व्याप्त विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था विभिन्न कार्यक्रम गरी महिला सशक्तीकरण अभियानमा गरिरहनेछन्।

जुटेका देखिन्छन्, तर समय-सापेक्ष कार्यक्रम, बजारको पहुँच, जानकारीका स्रोतसम्बन्धी अदिका अभावका कारण जसका लागि ती कार्यक्रम गरिएका हुन्छन्, उनीहरूको अवस्थामा सोचेजस्तो सकारात्मक परिवर्तन देखिन्न। भनिन्छ, जबसम्म उभिने व्यक्ति आफू उभेको धरातल र उसको खुद्दाको अवस्था बलियो बनाइदैन, उसलाई दगुराउने प्रयास गर्नु व्यर्थ हो। किनकि यसले सधैका लागि परिनिर्भरताको निर्माण गरिदिन्छ। त्यसले मधेसका दाइजो उन्मूलन गर्न नियमकानुनको साथै प्रभावकारी अनुगमन तथा त्योभन्दा पनि महत्वपूर्ण महिलालाई शिक्षित, सक्षम र स्वयं निर्भर बनाउन जरुरी छ।

महिला विकास र सशक्तीकरणका निर्माण नीति-निर्माण र अनुगमनका लागि प्रभावकारी भूमिकाका रूपमा महिला आयोगको समेत व्यवस्था गरिएको छ। सविधानले प्रत्याभूत गरेका मौलिक अधिकार तथा यसको सफलता असकलता यसको कार्यान्वयनमा निर्भर गर्छ। साथै, महिलाको समानसहितको सुरक्षित जीवनका लागि सगिनीलाई किन यो उच्च प्राविधिक शिक्षा दिई आत्मनिर्भर बनाउने प्रयास कहिले गर्नान ? यदि मधेस आफैमा दाइजोग्रस्त हुँदू हो भने कतिपय मधेसका छोराले आफूसरहकै समान हैसियतका क्षमतावान् अन्तरदेशीय, अन्तरक्षेत्रीय तथा अन्तरजातीय जीवनसाथीसँग जीवन बिताउँदै छन्। तिनका जीवन सगिनीलाई किन यो कुप्रथाको दुष्प्रिणामले छुन सकेको छैन त ? जवाफ प्रस्त छ, त्यहाँ समान हैसियत छ। आत्मनिर्भरता छ। एउटा पालक र अर्को निर्भरको अवस्था छैन।

रामसुकुल मण्डल

हालै सम्पन्न प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभाको त्रुनावपछि मधेसमा दुई मधेशी पार्टी तथा राष्ट्रिय दलको मान्यता पाएका राष्ट्रिय जनता पार्टी (राजपा) र संघीय समाजवादी फोरम क्षेत्रीय शक्तिको रूपमा फेरि उदाएको छ। निर्वाचनको परिणामले उनीहरू मधेसमा मात्र होइन, राष्ट्रिय राजनीतिमा फेरि पनि निर्णयक शक्ति बन्ने संकेत देखिएको छ।

दुबै मधेशी दलहरू त्रुनावमा सविधान संशोधनलाई मुख्य एजेण्डा बनाएर सहभागी भएका थिए। धेरै हदसम्म सो एजेण्डामार्फत जनतालाई प्रभावित पारेकर उनीहरू जीत पनि हात पारेका छन्। र, जनताले फेरी उनीहरूको कुरालाई विश्वास गर्दै मत पनि दिए। मधेशी दलहरू त्रुनावमा सविधान संशोधनको कुरा कोहिलालाई जिताएर पठाए पनि संसदमा गणितको हिसाब मिल्दैन भन्ने सामान्य अंकगणितलाई मतदाताले कुनै चासो दिएन। अहिले आपैर त्यहाँ हिसाब मलेको छैन। अहिले पनि वाम गठबन्धन र कॉन्ग्रेसले सविधान संशोधन गराउन नचाहेसम्म संशोधन हुने अवस्था छैन। यस्तोमा मधेशी दलहरू एउटा पक्ष हो भने अर्कातर्क त्यसको कडाइसाथ कार्यान्वयन र अनुगमन पनि त्यसिकै महत्वपूर्ण हुन्छ।

उता राजपा नेपालले ११ र फोरम नेपालले १० सीट ल्याएका छन्। दुइटै दलको मिलाएर २१ सीट मात्र हुन्छ। प्रत्यक्षमा वाम गठबन्धनको ११६ सीट छ। समानुपातिकबाहेक प्रतिनिधिसभाको प्रत्यक्षमा एमाले एकलैले ८०, माओवादी केन्द्रले ३६, नेपाली कॉन्ग्रेसले २३ सीट ल्याएको छ।

किनभने सविधान संशोधन उनीहरूको

मधेशी दलहरू त्रुनावमा सविधान संशोधनको कुरा कोहिलालाई जिताएर पठाए पनि संसदमा गणितको हिसाब मिल्दैन भन्ने सामान्य अंकगणितलाई मतदाताले कुनै चासो दिएन। अहिले आपैर त्यहाँ हिसाब मलेको छैन। अहिले पनि वाम गठबन्धन र कॉन्ग्रेसले सविधान संशोधन गराउन नचाहेसम्म संशोधन हुने अवस्था छैन। यस्तोमा मधेशी दलहरू एउटा पक्ष हो भने अर्कातर्क त्यसको कडाइसाथ कार्यान्वयन र अनुगमन पनि त्यसिकै महत्वपूर्ण हुन्छ।

सविधान संशोधनको कुरा कोहिलालाई जिताएर पठाए पनि संसदमा

पुनर्स्थापनामुखी न्याय र नेपाली सन्दर्भ

लक्ष्मीप्रसाद मैनाली

पुनर्स्थापनामुखी न्यायको अवधारणा विगतमा समाज र समुदायमा जुन प्रकारका कानुनी मान्यता र अस्यास थिए, जो पीडक र पीडितका लागि केही सरल र सहज थिए। पीडित र पीडकलाई उपस्थित गराई घटेका घटनामा छलफलमार्फत निकासमा पुन्ने वातावरणको सिर्जना स्थानीय तवरमै गरिन्थ्यो। अहिले हरेक प्रकारका मुद्दामा सजायको मात्रा जति नै बढाए पनि आपराधिक क्रियाकलापमा न त कमी आएको छ, न जेल नै खाली छन्। यहाँ त उठै कैदी बस्नका लागि समेत स्थानको अभाव खड्काई दै छ। यति हुँदूहुँदै पनि न त पीडितले न्याय पाएको महसुस गरेका छन्, न पीडकलाई आफूले गरेको गलत कामको महसुस नै भएको छ। जसका कारण दिन-प्रतिदिन समाजमा आपराधिक घटनामा वृद्धि भई समाजमा मानिसबीचको सम्बन्धमा समेत दरार पैदा भएर सामाजिक एकता र सद्भाव कमजोर बन्च गइरहेको छ।

अंग्रेजीमा रेस्टोरेटिभ जस्टिस भनिने शब्दवालीलाई नेपालीमा रूपान्तर गर्दा पुनर्स्थापीय न्याय, पुनर्स्थापनामुखी न्याय वा पुनर्लाभात्मक न्याय भन्ने गरेको पनि पाइन्छ। नेपाली नाममा एकरूपता नभए पनि कुनै फरक नपर्ने पुनर्स्थापनामुखी न्यायका विज्ञ राम तिवारी बताउनुहुँच। समाजमा घटेका वित्तिन घटनाका कारण मानिसको भावना, मर्यादा, समाजमा गुमेको प्रतिष्ठा र समाजमा दरार हुन नदिई एक-आपसको सम्बन्ध विगतकै स्थितिमा ल्याउन प्रयास गरिने न्याय नै पुनर्स्थापनामुखी न्यायले जीवित व्यक्तिबीच घटेका घटनालाई मात्र सम्बोधन गर्छ। मृतक व्यक्तिको हकमा भने यो लागू हुँदैन।

यसको मुख्य उद्देश्य अपराध, द्वन्द्व तथा घटना समाजमा घट्न, त्यसले सिर्जना गरेको परिणामबाट पुनर्स्थापना गर्ने, घटनाबाट आएको दरार र टुटेको विश्वसनीयतासँगै गुमेको सामाजिक अस्तित्वलाई पुनः स्थापना गरी विगतकै स्थितिमा ल्याउन घटनाका पक्षसँग अन्तरसंवादका माध्यमबाट उटा पुलका रूपमा स्थापित भई पीडक र पीडित दुवै पक्षलाई न्यायको अनुभूति हुने गरी कार्यसम्पादन गर्नु हो।

अमेरिकासहित ३३ भन्दा बढी देशमा कानुन बनी अभ्यासमा रहेको

विषय हो पुनर्स्थापनामुखी न्याय।

जसको सैद्धान्तिक पक्ष भनेको न्यायको क्षेत्रमा प्रजातान्त्रीकरण हो। त्यस्तै पीडितलाई बुझी उनीहरूको इच्छा र निर्णय प्रक्रियामा प्राथमिकता दिई आधुनिक न्याय प्रणालीमा आगामी अभ्यासका रूपमा देखिएको विकल्प हो। अहिलेको न्याय प्रणालीले अपराध गर्नलाई सँचो बोल्न र आफूले गरेको अपराध स्विकार्ने प्रेरणा नै दिँदैन। कानुन व्यवसायी पनि आफ्नो र पक्षको फाइदाका लागि पक्षहरूलाई उक्साहट गर्न पनि पछि पर्दैनन्। यसकारण यहाँ घटनाका पीडक र पीडितको पीडाप्रति

न्यायालय नै हो। उपचार खोज्दै गर्दा, पीडित र पीडकको वास्तविक आवश्यकताको पक्षलाई अदालतले बुझ्न जसली छ र सँगै मुद्दाका सरोकारवालबीच संवाद वा अन्तर्क्रियाको वातावरण सिर्जना गर्नुपर्ने यहाँ त मुद्दाका पक्षलाई एकअर्काको शत्रुको रूपमा हेरिन्छ र उनीहरूबीचका कुरा इजलाससमक्ष पेस गर्नका लागि कानुन व्यवसायी नियुक्त भएका हुन्छन्। सम्बन्धित मुद्दाका पक्षहरू अदालतमा बोत्दासमेत कानुन व्यवसायीले तोको परिधिमा रहनुपर्ने अवस्था छ। तसर्थ पुनर्स्थापनामुखी न्यायले यसको ठीक

● ● ●
नेपाली नाममा रूपान्तर नभए पनि कुनै फरक नपर्ने पुनर्स्थापनामुखी न्यायका विज्ञ राम तिवारी बताउनुहुँच। समाजमा घटेका वित्तिन घटनाका कारण मानिसको भावना, मर्यादा, समाजमा गुमेको प्रतिष्ठा र समाजमा दरार हुन नदिई एक-आपसको सम्बन्ध विगतकै स्थितिमा ल्याउन प्रयास गरिने न्याय नै पुनर्स्थापनामुखी न्यायले जीवित व्यक्तिबीच घटेका घटनालाई मात्र सम्बोधन गर्छ। मृतक व्यक्तिको हकमा मने यो लागू हुँदैन।

कोही जवाफदेही भएको देखिँदैन। परिणामतः पुनर्स्थापनामुखी न्यायले अदालतमार्फत दिलाइने न्याय वास्तविक पीडक र पीडितको पक्षमा रहेको देख्दैन। अपराधले क्षति पुन्याउने भनेकै भावनालाई हो, त्यसैले मुख्य कुरा भावनाको सम्बोधन महत्वपूर्ण हो। त्यसैले न्याय प्रणालीमा दुवै पक्षको आत्रोश र आवेगलाई व्यवस्थित गर्न पुनर्स्थापनामुखी न्यायका सहजकर्ताको दूलो भूमिका हुन्छ।

पहिले, पीडित-पीडक संवाद, जहाँ पुनर्स्थापनामुखी न्यायका सहजकर्ताको माध्यमबाट पक्षहरूको हरेक कुराको अध्यन गरी एक-आपसमा संवादको वातावरण तय गरिन्छ। जसले गल्ती गरेको माफ मान्येदेखि पीडितलाई पीडकले दिएको पीडा र उक्त घटनाले आफूलाई परेको असर संवादमार्फत उठाइन्छ। दोस्रो, सरोकारवाल भेला, जसमा पीडक, पीडितको घटना घटेको ठाँउ र समुदायको सहभागितामा प्रत्यक्ष संवादमार्फत गुमेको मान-मर्यादा इज्जतलाई पुनर्स्थापित गर्न भूमिका निवाह गरिन्छ।

न्यायिक उपचारको प्रारम्भिक ठाँउ

विपरीत गई मुद्दाका पक्षबीच समन्वयकारी भूमिकामार्फत आफ्ना कुरा आँऊ राख्न सक्ने वातावरण विकास गराई पक्षहरूबीच वैमनस्य हुन नदिई सौहार्दपूर्ण वातावरण स्थापना गरी न्याय दिलाउँछ।

पुनर्स्थापनामुखी न्याय मेलमिलाप होइन। कतै माफी दिने हो कि भनिन्छ, त्यस्तै पनि होइन। जेल नै नपठाउने हो कि भन्ने पनि छ त्यो पनि होइन। वास्तविक अर्थमा न्याय भनेको अनुभूति र भविष्यमा त्यस्तै व्यवहार नदाहोरितन भन्ने नै हो। न्याय सम्पादनको सिलसिलामा अपराधमा संलग्नलाई जेलमा राखेको भरमा ऊ सुधिन्छ भन्न सकिँदैन। उसलाई सुधारन जेलमा के-के गरियो भन्ने पनि महत्वपूर्ण हुन्छ।

पुनर्स्थापनामुखी न्यायको विषय नेपालको सन्दर्भमा नयाँ हो। किनकि यहाँ यससम्बन्धी कानुनसमेत छैन। तर, केही संघर्षस्थाले यसलाई अभ्यासका रूपमा प्रयोग गरिरहेका छन्। तसर्थ, यो सबैको चासोको विषय पनि बन्दै गएको छ। नेपालमा पनि यसलाई अभ्यासमा ल्याउन सके राम्रो र न्यायोचित न्याय प्रणालीका रूपमा स्थापित हुने थिए।

खेलफूढ़

विश्वकप छनोटमा नेपाल

जिल्ले पर्न खेलमा नेपालले अन्ततः क्यानडालाई अन्तिम बलमा पराजित गर्दै विश्वकप छनोटमा स्थान बनाएको छ। बुधबार भएको खेलमा टस हारेर पहिलो ब्याटिङ गरेको क्यानडाले श्रीमन्था विजेताले क्षतीय इनिडमा १ सय ९४ रन बनाएको थिए। प्रत्युत्तरमा नेपालले अर्को छनोट भएको टिम युएईविरुद्ध बिहीबार प्रतिस्पर्धा गर्नेछ। १ सय ९४ रनको लक्ष्य पछ्याएको नेपाल हारनजित पुगको थिए। वसन्त रेमी आउट भएपछि क्रिजमा आएका करण केसीले आरिफ सेखलाई साथ दिइरहेका थिए। जहाँ आरिफ सेख ४२.१ ओभरमा व्यक्तिगत २६ रनमा आउट भएपछि नेपालको हार निश्चित मानिएको थिए। तर, क्रिजमा आएका सन्दीप लमिछानेले करणलाई संयमित साथ दिए, जसका कारण यी दुर्दीवीच ५१ रनको ऐतिहासिक अविजित साफेदारी भयो।

नेपाललाई अन्तिम ओभर (६ बल)मा ८ रन चाहिएको अवस्थामा क्यानडाला लागि बलिडमा आएका सेसिल पर्मेजले लगातार ४ बल डट फाल्दै नेपालमाथि दबाब बढाए। स्ट्राइकमा रहेका करणले पैंचौं बलमा छक्का प्रहार गर्दै नेपाललाई फेरि एकपटक खेलमा फर्काए। अन्तिम बलमा जितका लागि २ रन चाहिएको अवस्थामा पर्मेजले दबाब धान्न सकेन् र वाइड बल फाले, सोही वाइडका कारण नेपालले खेल बराबरी गन्धो। अन्तिम बलमा १ रन लिएपछि नेपाल रोमाज्वक जित आत्मसात गर्न सफल भयो।

३१ बलको सामना गरेका करणले ३ चौका र ४ छक्का प्रहार गर्दै ४२ रनको सानदार अविजित इनिड खेले। त्यस्तै, सन्दीप लमिछानेले १८ बल खेल्दै ५ रनमा करणलाई साथ दिए। युएईविरुद्ध निर्णयक बनेका आरिफ र रोहित निर्णयक खेलमा पनि संयमित ब्याटिङ गर्न सफल भए। आरिफ र रोहितले छैटौं विकेटका लागि ४६ रनको साफेदारी गरे। रोहितले ४२ बल खेल्दै २७ रन बनाए। त्यस्तै, आरिफ सेखले ५७ बल खेल्दै २६ रन बनाएका थिए। त्यस्तै, आरिफ सेखले ५७ बल खेल्दै २६ रन बनाएका थिए। तर, कप्तान पारस खेलका गोल्डेन डकआउट भए भने जानेन्द्र मल्ल फेरि चल सकेन्। मल्ल ९ रनमै आउट भए। त्यस्तै, शरद भेषवाकर १ रनमै आउट भए। सोमपाल कामीले ७ रन बनाए।

क्यानडाला लागि ओपनर विजेताले १ सय ५२ बलमा ८ चौकाको महान १ सय ३ रन बनाएका थिए। गतिले साथ नपाउँदा उनी एकलैले क्यानडालो इनिड धान्नपरेको थिए। थप दोहोरो स्कोरका रूपमा छैटौं नम्बरमा ब्याटिङका लागि आएका हम्जा तारिकले २४ रन बनाए भने साद विन जफारले १० रन जोडे। आठाँ नम्बरका ब्याट-सम्यान सत्सिमरनजित ढिन्डाले भने विजेतालाई पूरै ओभरसम साथ दिए। उनी १८ रनमा अविजित रहे।

विश्वकप छनोटको अर्को निर्णयक खेलमा युएई आयोजक नामिबियालाई १९ रनले पराजित गर्दै विश्वकप छनोटमा स्थान बनाउन सफल भयो। युएईले क्यानडालामान ६ अंक बटुले नेट रनरेटमा क्यानडालाई पछि पार्टी विश्वकप छनोटमा स्थान बनाएको हो। टस हारेर पहिलो ब्याटिङ गरेको युएईले सहिमान अनवार (७७) र मोहमद उस्मान (५९) को अर्धशतकीय इनिडमा ६ विकेट गुमाएर २ सय ४७ रन बनाएको थिए। जवाफमा घेरेलु टोली नामिबिया ४९ ओभर ४ बलमा अलआउ

एंगीन एवबाट

भारतीको सर्याँ जुनी तिब्बे

गायिका भारती बस्यालले भ्यालेन्टाइन्स डेको अवसर पारेर सर्याँ जुनी तिब्बे भई बोलको गीतको भिडियो सार्वजनिक गरेकी छिन्।

प्रेम प्राप्ति मात्र नभई समर्पण र त्याग पनि हो भन्ने भावको गीत गायिका भारती आफैले लेखेकी हुन्। मधुर

बरनेतले खिचेको भिडियोमा उनी आफै फिचरिड छिन्। भारती आफैले निर्देशन गरेको भिडियोको सम्पादन प्रेम शर्माले गरेका हुन्। गीत माया गर्ने जोडीहरूलाई समर्पित गरेको भारती बताउँछिन्।

वैत १६ मा दोस्रो फान अवार्ड

नेपाल चलचित्र कलाकार संघले दोस्रो फान अवार्ड-०७३ आगामी चैत्र १६ गते आयोजना गर्ने घोषणा गरेको छ। संघले अधिल्लो वर्षदेखि फिल्म अवार्ड आयोजना गर्न लागेको हो।

अवार्डबाटे सोमबार राधजानीमा प्रेसमिट गरी जानकारी दिइएको हो। संघला अध्यक्ष रामकेश बोगटीले यसपटकको

अवार्ड अधिल्लोभन्दा अझ भव्य तवरले आयोजना गर्ने जानकारी दिए। भद्रकालीस्थित आर्मी अफिसर्स वल्बमा गरिने यसपालिको फान अवार्डमा की एडमरटाइजिङ एजेन्सीले सहकार्य गर्न लागेको छ। कार्यक्रममा संघले कि एडमरटाइजिङको नवनिर्वाचित कार्यसमितिलाई सम्मान गरेको थियो।

०७३ सालभरि प्रदर्शित फिल्मबाट उत्कृष्ट फिल्म, निर्देशक, कथा, पटकथा, संवाद, गीतकार, नृत्य निर्देशक, द्वन्द्व निर्देशक, गायक, गायिका, संगीतकार, छायाकार, सम्पादक, चरित्र अभिनेता, चरित्र अभिनेत्री, नव अभिनेता, हास्यअभिनेता, खलउभिनेता, नवअभिनेत्री, सहअभिनेता, सहअभिनेता, अभिनेत्रीलगायत कुल २४ विधामा अवार्ड प्रदान गरिने अध्यक्ष बोगटीले जनाएका छन्। अवार्ड वितरण समारोहमा चर्चित कलाकारको विशेष प्रस्तुतिसमेत रहने संघले जनाएको छ।

कोहलपुर एक्सप्रेसको नयाँ गीत

अभिनेत्री हुँदै निर्मात्री बनेको केकी अधिकारीले आफ्नो फिल्म कोहलपुर एक्सप्रेसमा समावेश दोस्रो गीत बुधबार सार्वजनिक गरेकी छिन्।

केकीले भ्यालेन्टाइन्स डेको अवसर पारेर अब मनसँग मन बोलको प्रेमिल गीत दर्शकमाफ ल्याएकी हुन्। सुगम पोखरेल र अञ्जु पन्तले गाएको सो गीतमा अर्जुन पोखरेलको शब्द र संगीत छ। गम्भीर विष्टले कोरियोग्राफी गरेको गीतमा केकी र विनोद न्यौपाने प्रेमभावमा प्रस्तुत भएका छन्। यसअघि सार्वजनिक कोहलपुर एक्सप्रेसको सिओडल्लु काउ गीत अहिले चर्चिता छ।

विशाल भण्डारीको निर्देशनमा बनेको फिल्म वैशाख १४ गते रिलिज हुनेछ। फिल्ममा केकीका साथमा ऋचा शर्मा, प्रियंका कार्की, बुद्धि तामाड, विनोद न्यौपाने, रवीन्द्र भालगायतले अभिनय गरेका छन्।

गोल्डदेखि मौनी उत्साही

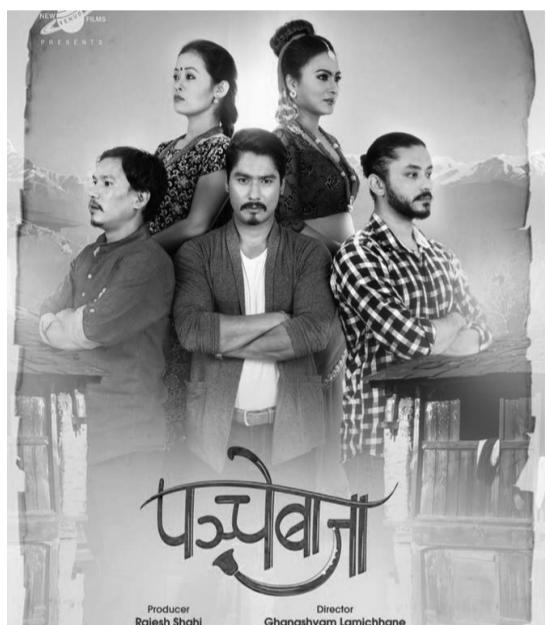
टेलिमिजनकी चर्चित अभिनेत्री मौनी राय अक्षयकुमारका साथ गोल्ड फिल्मबाट बलिउडमा पाइला राख्दै छिन्। उनी आफ्नो डेब्यु फिल्मप्रति निकै उत्साही छिन्।

पत्रकारले उनलाई गोल्डमा उनको भूमिकाबारे सोध्ने गरेका छन्। तर, उनले फिल्मको डिविड सुरु नम्भइसकेकाले आफूले कस्तो अभिनय गर्न भन्ने समेत भेत नपाएको बताउने गरेकी छिन्। 'अहिलेसम्म फिल्मको डिविड सुरु भएको छैन। त्यसैले कस्तो अभिनय गर्न भन्ने हेर्न पनि पाएकी छैन,' उनी भन्निन, 'म यतिचाहै भन्ना सक्छु कि गोल्डमा मैले बंगाली महिलाको भूमिका निर्वाह गरेकी थु।'

टिभी सो नागिनबाट चर्चामा आएकी मौनी गोल्डको कथाबाट आफू निकै प्रभावित भएको बताउँछिन्। 'मलाई अलि फरक विषय मनपर्छ,' उनी भन्निन, 'नागिन पनि बेर्गलै विषयमा थियो। गोल्डको कथा पनि विशेष छ। त्यसैले मलाई यो फिल्मप्रति अति भरोसा छ।'

भापामा मिस नेपालको अडिसन

मिस नेपाल २०८ को अडिसन अडिसन यसपटक भापामो विर्तिमोडमा पनि गरिएको हो। हिडन द्रेजरको आयोजनामा हुँदै आएको प्रतियोगिताको २३औं संस्करणको सो अडिसनमा भापामा १२ युवती सहभागी थिए। विर्तिमोडको होटेल फ्लोरिडामा भएको अडिसनको

निर्णयकमा मिस नेपाल वर्ल्ड निकिता चन्द्रक, हिडन द्रेजरका निर्देशक प्रमोद कंसाकार र कार्यक्रम संयोजक प्रनित पुडासैनी थिए। मिस नेपालका लागि यसपटकबाट भापासैंगे काठमाडौंबाहिर आठ ठार्डमा अडिसन भइरहेको हिडन द्रेजरले बताएको छ। काठमाडौं अडिसन भने फेब्रुअरी १५ मा हुने जनाइएको छ। प्रतियोगिताको फाइनल भने चैत २८ मा राजधानीमा हुनेछ।

पंचायाजाको म केही बोलूँ

रिलिज डेट नजिकिए जाँदा पंचेबाजा फिल्मले प्रचारप्रसारमा तीव्रता दिएको छ। घनश्याम लामिहाने निर्देशित पंचेबाजा फागुन ११ गते प्रदर्शन हुँदै छ।

राजेश शाहीले निर्माण गरेको फिल्ममा सोगात मल्ल, कर्मा, जस्मिन श्रेष्ठ, बुद्धि तामाड, सिर्जना सुबा, राजेश शाहीलगायतले अभिनय गरेका छन्। साथीसाथीको प्रेम र धोकाको विषयमा निर्माण गरिएको बताइने फिल्मको शुक्रबार म केही बोलूँ बोलको मार्मिक गीत सार्वजनिक गरिएको छ। राहुल विश्वासले गाएको सो गीत सबिन एकतारेले लेखेका हुन् भने कालीप्रसाद बास्कोटाको संगीत छ।

युकेमा उल्मेन प्रिमियर हुने

निर्देशक राजु अधिकारीले आफ्नो नयाँ फिल्म उल्फनको लन्डनमा प्रिमियर गर्न लाग्नेको जानकारी दिएका छन्। उनले उल्फनको मार्च १८ मा युकेको अल्डरसटरिस्थित एम्पायर हलमा रेडकार्पर्ट प्रिमियर हुने र त्यसपछि २५ मार्चमा ह्यारो बोरफ फुटबल क्लबमा अर्को सो गरिने बताएका छन्। बेलायतका विभिन्न स्थानमा सो गरेपछि अन्य देशमा पनि विशेष प्रदर्शन गर्छन्; निर्देशक राजु भन्छन्, 'स्वदेश प्रदर्शनको मिति भने छिडै तय गर्नेहौं।'

वैदेशिक रोजगारीमा जानेका समस्या, पारिवारिक स्थिति र मायाप्रेमको उल्फनको विषयमा निर्माण गरिएको फिल्ममा रजनी केसी, ध्रुव दत्त, बेनी दुगाना, दिनेश शर्मा, रामचन्द्र अधिकारीलगायतले अभिनय गरेका छन्।

लन्डनपछि बेल्जियम, पोर्तुगल, स्कटल्यान्ड, स्विडेनलगायतका देशमा उल्फन प्रदर्शन गर्ने निर्माण पक्षको योजना छ। नारायण दुगाना कार्यकारी निर्माता रहेको फिल्मको प्रस्तुतकर्तामा तेजेन्द्र कंडेल छन्। आशुलोष फिल्मको व्यानरमा निर्माण भएको फिल्मको निर्मातामा हरिकृष्ण कार्की र नवीन अधिकारी छन्।

कपरेट

घर्तीगाउँ र सिम्लीमा ग्लोबल

आइएमईको शाखारहितसेवा

ग्लोबल आइएमई बैकले रोल्पाको माडी गाउँपालिका-२ घर्तीगाउँमा ६९४५ आयोजित शाखारहित बैकिङ सेवा सुरु गरेको छ। शाखारहित बैकिङ सेवाको मादी गाउँपालिकाका प्रमुख नन्दबहादुर पुनले उद्घाटन गरे। कृषि र रेमिट्यान्स मुख्य आयस्रोत रहेको क्षेत्रको बासिन्दा बैकिङ सेवाको पहुँचबाट टाढा रहेको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै ती स्थानहरूमा शाखारहित बैकिङ सेवा प्रदान गर्ने बैकको योजना रहेको बैकले जारी गरेको विवरितिमा उल्लेख छ। घर्तीगाउँ शाखारहित बैकिङ सेवाका लागि स्थानीय कमल घर्ती गगरलाई व्यावसायिक प्रतिनिधि नियुक्त गरिएको छ।

यसैगरी ग्लोबल आइएमई बैकले रुकुमको सानीभेरी गाउँपालिका-९, सिम्लीमा शाखारहित बैकिङ सेवा सञ्चालन गरेको छ। सिम्लीसहित बैकका शाखारहित सञ्जाल ७० पुगेका छन्। सानीभेरी गाउँपालिका प्रमुख नरबहादुर पुनले सिम्ली शाखारहित सेवा उद्घाटन गरेका थिए। सिम्लीमा खोलालैको सेवाका लागि स्थानीय जीवन खड्कालाई व्यावसायिक प्रतिनिधि नियुक्त गरिएको बैकले जानाएको छ। कृषि र रेमिट्यान्स मुख्य आयस्रोत रहेको यस क्षेत्रको बासिन्दा बैकिङ सेवा उपभोग गर्न टाढा पुग्नुपर्न बाध्यता हटाउन शाखारहित बैकिङ सेवा सुरु गरिएको बैकको भनाइ छ।

ग्लोबल आइएमई बैकले देशभर १ सय १५ शाखा, १ सय २० एटिएम, ४ एक्स्टेन्सन काउन्टर, १४ वटा राजस्व संकलन काउन्टर र ६९ शाखारहित बैकिङ सेवामार्फत सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ। अत्यधिक प्रविधियुक्त भाइबर, मोबाइल तथा इन्टरनेट बैकिङ सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको बैकले अस्ट्रेलिया, बेलायत र भारतमा प्रतिनिधि तथा सम्पर्क कार्यालय स्थापना गरेर ती देशमा रहेका नेपालीमाझ पनि ग्राहकलाई आधुनिक बैकिङ सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ। बैकले जानाएको छ।

कोटिहवामा एनआइसी एसियाको शाखा

रूपन्देहीको कोटिहवामा एनआइसी एसिया बैकले शाखा विस्तार गरेको छ। तिलोत्तमा नगरपालिका-१५ रिस्त कोटिहवा शाखाको नेपाल राष्ट्र बैक भैरहवाको निर्देशक अशोककुमार पौडेलले उद्घाटन गरे। शाखा सञ्जाल, पुँजी संरचना, वासलातको आकार तथा ग्राहक संख्याका आधारमा एन

राजधानीको...

सक्ते व्यवस्था गरेको छ। हालको अस्थायी राजधानीलाई संसदले स्वीकृत र अस्वीकृत जे पनि गर्न सक्त त्यसका लागि दुई तिहाई मतको आवश्यकता पर्दछ।

आन्दोलनकारीका अनुसार प्रदेश नं. २ को एकमात्र महानारापालिका वीरगंज महानगरपालिका भएको र आवश्यक सबै पूर्वाधारहरू समेत वीरगंजमा रहेको वीरगंजव नै प्रदेशसभाको राजधानी हुनुपर्ने माग उनीहरूले गरेका छन्। प्रदेश राजधानीको लागि जनकपुर कुनै पनि द्रुटिकोणले उपयुक्त नभएको आन्दोलनकारीहरूको ठहर रहेको छ। जानकी मन्दिरको भेटीले मात्र प्रदेश नं. २ चलन सिदैन भन्दै रैतहटवासीले समेत विरगंज नै राजधानी

यता जनयुद्धको...

प्राप्त गर्न विश हजार भन्दा बढि शहिदहरू, वैपता शहिदहरू, लाखौ अन्ध अपांगहरू तथा लाखौ लाख घरवार विहनहरूको तर्फबाट तातो रगत र नूनिलो अँशुको सराप नलागोस। अर्को बर्ष नेपाली कांग्रेस,

केपी ओली...

समिति १९ जनाको रहने, पोलिट्यूरो ३३ जना र स्थायी समिति ११ जनाको हुने सहमति भएको छ। पार्टी एकीकरणको पहिलो चरणमा उनीहरूले ७ प्रदेशमध्येका ६ प्रदेशमा भागवण्डाका आधारमा सरकार निर्माण गरेका छन्। अहिले एमालेले ४ प्रदेशमा मुख्यमन्त्री पाएको छ भने माओवादी केन्द्रले प्रदेश नं. ६ र ७ मा मुख्यमन्त्री पाएको छ। वामपार्थीहरूको गठबचनमा अन्य साना कम्प्युनिष्ट पार्टीहरू समावेश नभएका हुनाले एमाले माओवादीको गठबचनलाई वाम गठबचन भनुभन्दा पनि एमाले माओवादी गठबचन भन्नु उचित हुने अन्य कम्प्युनिष्ट पार्टीहरूले बताएका छन्। जे होस तुला कम्प्युनिष्ट पार्टीहरू एक भएर निर्वाचनमा गएका हुनाले उनीहरूले बहुमत समेत ल्याएका छन्। त्यसैको परिणाम स्वरूप ओली प्रधानमन्त्री बनेका हुन। संसदमा उनीहरूको बहुमत रहेको हुनाले राष्ट्रपतिले ओलीलाई तत्काल प्रधानमन्त्री नियुक्त गर्ने भएको छन्। ओलीले प्रधानमन्त्री नियुक्त भएको ३० दिनभित्रमा संसदबाट विश्वासको मत लिनुपर्ने सम्बैधानिक व्यवस्था रहेको छ।

नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रबीच एकीकरण भएप्यस्त भएको ओलीको लागि सुखद दिन रहन कठिन देखिन्छ। नेकपा एमालेका वरिष्ठ नेताहरू भलनाथ खनाल र माधव नेपाल पक्षले ओलीलाई सहज रूपमा स्थीकार गर्न सक्ने अवस्था देखिएन र नेपाल पक्षका एक जना पनि मुख्यमन्त्रीमा नियुक्त हुन सकेन, त्यसैले उनीहरूले अध्यक्ष ओलीले पार्टी एकलौटी रूपमा चलाएको आरोप सार्वजनिक रूपमे लगाउँदै आएका छन्। अब एउटा

बनाउनुपर्ने भन्द्र आन्दोलनमा सहभागी भएका हुनाले आफ्नो माग पूरा नभएसम्म आन्दोलन जारी राख्ने बताउँदै आएका छन्।

प्रदेश नं. २ मा संघीय समाजवादी फोरम र राष्ट्रिय जनता पार्टीको संयुक्त सरकार बनेको छ। दुवै दलका शिर्ष नेताहरू प्रदेश नं. २ कै स्थायी वासिन्दा भएकोले अब उनीहरूले नै निर्णय गरेस प्रदेशको राजधानीबारेमा दुंगो लगाउनुपर्ने अवस्था देखिएको छ। प्रदेश नं. २ मा कुनै पनि दललाई दुई तिहाई मत नरहेका हुनाले तत्काल प्रदेशको राजधानीको विवादले निकास पाउँछ भनेर पत्याह हाल्ने अवस्था देखिएन। विरगंजवासीका अनुसार मधेश आन्दोलन सफल पार्न वीरगंजवासीको सबैभन्दा महत्वपूर्ण भूमिका रहेकोले प्रदेश राजधानी पनि विरगंजमै हुनुपर्ने माग उनीहरूको रहेको छ।

त्यसपछिको अर्को बर्ष राप्रपा, तेश्रो बर्ष राजपा, 'संसको र चौथो बर्ष भाजपामा प्रवेशका लागि हामी सशर्त जनयुद्ध पीडितको तर्फबाट शुभकामना।

जनयुद्ध दिवसले केही नेताहरूलाई रामरमिता पुऱ्यायो, जो सच्चा लडाकु डुङ्ग, तिनीहरूको कन्तविजोग भइरहेको छ।

पार्टीमा दुई जना अध्यक्ष हुने भएपछि खनाल र नेपाल कसको पक्षमा लाग्न त्यही अध्यक्षको पल्लभारी हुने सम्भावना देखिएको छ। एउटा पार्टीका दुई अध्यक्ष हुनु भनेको एउटा मान्दैको दुईवटा टाउको हुनु सरह हो। पछिलो समयमा पार्टीका वरिष्ठ नेता माधव नेपालले दुई अध्यक्षले मात्र गरेको सहमति स्वीकार गर्न आफूहरू बायध नभएको बताउँदै अवस्था नेताहरूले उचित व्यवस्थापन र सम्पादन हुनुपर्ने बताइरहेका छन्। भने भलनाथ खनाल भने अर्कैपनि प्राप्तिपाउने फिनो आशामा बसेका भएपनि ओली र दाहालीबीच अहिलेको राष्ट्रपतिलाई अर्को पाँच वर्ष कार्यकाला लागि राख्ने सहमति भएको चर्चा समेत चल थालेको छ।

पछिलो समयमा मुलुक नेपालको इतिहासमै पहिलो पटक संघीयतामा गएको हुनाले ओली सरकारका लागि चुनौतीका पहाडहरू अधिक्षित छन्। त्यस्ता चुनौतीहरूको उचित व्यवस्थापन र नियन्त्रण गर्नुपर्ने बताइरहेका छन्। भने भलनाथ खनाल भने अर्कैपनि प्राप्तिपाउने फिनो आशामा बसेका भएपनि ओली र दाहालीबीच अहिलेको राष्ट्रपतिलाई अर्को पाँच वर्ष कार्यकाला लागि राख्ने सहमति भएको चर्चा समेत चल थालेको छ।

दलहरूले...

पर्ने हुन्छ तर उनीहरूले पद पाउनकै लागि थरलाई बेलाकेगले अर्थ लगाएर पद लिएपछि भने लामो समयसम्म पार्टीमा काम गरेका कार्यकर्ताहरू भने उपेक्षित भएका छन्।

एउटै घरबाट दाजुबहिनी सांसद बनेका छन् भने नेताका श्रीमती समेत सांसद बनेका छन्। यसरी समानुपातिक पद्धतिलाई दलहरूले श्रमिन श्रीमतीलाई नै सांसद बनाउने राजनीतिक लिएका हुनाले समानुपातिक पद्धतिको नै बेइज्जत भएको छ। कुनै वर्ष, क्षेत्रका र जातजातिका मानिसहरू संसदमा पुग्नबाट बजित नहुन् भनेर समानुपातिक प्रदृष्टि अपाइनाइएको भए पनि हामीकहाँ भने त्यसलाई कमाई खाने भाँडौ र परिवावाद, नातावाद, कृपावादमा परिणत भएको छ। पार्टीका कार्यकर्ताहरू समेतलाई उच्च तहका नेताहरूले भुक्याएरका छन्। कसैले नेवार परिवारकी महिलासँग विवाह गरेर उनलाई स्वार्थ अनुसार अलग अर्थ लगाएका छन् भने खस आर्य महिलाले जनजातिरसँग विवाह गरेर उनलाई अलग अर्थ लगाएर सांसद बनाइएको हुनाले राजनीतिक दलहरूले अब त आफ्नो कार्यकर्ताहरूलाई समेत भुक्याउन भन्ने भएको छ।

पार्टीमा दुई जना अध्यक्ष हुने अधिकारीहरूको तर्फबाट शुभकामना।

पुऱ्यो अब....

बहुप्रचारित एमाले-माओवादी केन्द्रबीचको 'मिलाप' सम्बन्धत: आजभोलि नै भइसकछ। खासगरी दुवै पार्टीका शीर्षस्थ नेताहरूले दाबी नै गरेपछि मान्न करै पनि लाग्छ। हुनसक्छ, यो वक्ति लेखेर पाठकहरूसामू आइपुग्दा नपुर्दै एकताको प्रारम्भिक ढाँचा आएको खबर सुन्न पनि पाइन्छ कि? के थाहा? यो चमत्कार हुने मुलुक हो। हुनै नसक्ने 'कामहरू पनि यहाँ रातारात भइदिन्छन्।

खेर, सुन्दा, बुझ्दा अब एकता हुन्छ नै। प्राप्त जानकारी अनुसार एमाले अध्यक्ष केपी ओली र माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष प्रचण्ड पार्टी एकीकरणपछि पालैपालो अध्यक्षका रूपमा रहन तयार छन्। अब दुवै जनाले आलोपालो गरी बैठकको अध्यक्ष गर्नेछन्। मतलब दुवैलाई 'हिनताबोध' भएन। मतलब दुवैको घुटवा पनि भएन। एकथरिको विचारमा अरु जे भएता पनि यी दुई 'महापुरावहरूलाई' आ-आफ्नो स्तरको खुबै चिन्ता थिए। कि त सरकारको नेतृत्व गर्न आपाउने? वा कि त पार्टीको नेतृत्व अर्थात् पार्टी अध्यक्ष हुन पाउने? खासगरी श्रीमान् ओली र उनका सेनाहरू पार्टी अध्यक्ष र प्रधानमन्त्री भएको छ। ओली सरकारको पहिलो कर्तव्य र दायित्व भएको भ्रष्टाचारलाई नियन्त्रण गर्नु हो र उचित ठाउँमा उचित व्यक्तिको व्यवस्थ गर्नु समेत हो। हाप्रालाई भन्दा राप्रालाई स्थान दिनु र पार्टीगत स्वार्थ भन्दा माथि उठेर राष्ट्र, राष्ट्रियता र राष्ट्रिय अख्याताका लागि सबै नेपालीलाई एकै ठाउँमा ल्याउन सक्नु तै ओलीको जित हुनेछ। जे भएपनि ओली प्रधानमन्त्री भएकोमा हार्दिक बधाई।

त्यसो त, पार्टी एकीकरण हुनु अधि सभामुख, उपसभामुख अनि राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपतिको निर्वाचनको कार्यक्रम समेत सम्पन्न गरिने कुरा आएको छ।

हुन त एक अर्काथरि, विचारकहरू चाहिं दुई अध्यक्षहरूको व्यवस्थापनमा त यतिका दिन लायो। अब अन्य वरिष्ठ नेताहरू र दोस्रो तहका नेताहरूको व्यवस्थापन कसरी र कति दिनमा दुँयाउने हुन्? भनेर चिन्ता मिश्रित प्रश्न तेर्साउँछन्। तर, बताइए अन्यसार अन्य नेताहरूको व्यवस्थापनको खाका पनि छिडै तयार गरिनेछ। तर, सबैलाई नै राजनीतिक लिएका हुनाले समानुपातिक पद्धतिको नै बेइज्जत भएको छ। ताकि, एकीकरणसँगै जिम्मेवारी र पदलाई लिएर पार्टी चोटिन नपुगोस्। त्यसो त, यस्तै आशाकालाई लिएर पार्टी नेतृत्वमा मात्रै होइन कि, सरकारको नेतृत्वमा पनि 'बुद्धी' पुऱ्याउँछन्। जानकारी भएनुसार भट्टाराईले नयाँ शक्ति खाली खोलेको आशाकालाई लिएर आशाकालाई लिएर पार्टी नेतृत्वमा मात्रै होइन कि, एकताको नाम नेपाली पुऱ्याउँछन्। डाक्याराम भट्टाराईले नयाँ शक्ति खाली खोलेको आशाकालाई लिएर आशाकालाई लिएर पार्टी नेपाली पुऱ्याउँछन्। ताकि, एकीकरणसँगै जिम्मेवारी र पदलाई लिएर पार्टी चोटिन नपुगोस्। त्यसो त, यस्तै आशाकालाई लिएर पार्टी नेतृत्वमा मात्रै होइन कि, एकताको नाम नेप